

**LÄÄNE-VIRU MAAKONNA
RAHVARAAMATUKOGUDE
2023. AASTA TEGEVUSE ARUANNE**

Rakvere 2024

Sisukord

1. Põhilised tegevussuunad	3
2. Juhtimine	4
2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud.....	4
2.2 Eelarve	5
2.3 Projektid.....	5
2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng	7
2.4.1 Ülevaade.....	8
2.4.2 Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused	10
2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised	12
2.4.4 Erialahariduse omandamine	12
2.4.5 Töötajate tunnustamine	12
2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine	12
2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele	13
2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas.....	14
3. Kogud komplekteerimine ja töötlemine	14
3.1 komplekteerimise põhimõtted ja uuendused	14
3.1.1 Raamatu komplekteerimine.....	17
3.1.2 Perioodika komplekteerimine	17
3.1.3 Auviste komplekteerimine	18
3.2 inventuurid, mahakandmised	18
4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused.....	19
4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine	20
4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused.....	20
4.3 RVL teenindus.....	23
4.4 Laste- ja noorteteenindus	24
4.4.1 Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimine	24
4.4.2 Laste- ja noorte raamatukogu kasutamine.....	24
4.4.3 Laste- ja noorteteenindus, s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine	26
4.4.4 Laste- ja noorteüritused	27
4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused	28
4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond	30
4.6.1 kohalikul tasandil	33
4.6.2 riiklikul tasandil.....	34
4.6.3 rahvusvahelisel tasandil.....	34
4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele	35
4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded.....	36
4.9 Andmebaasid.....	36
5. 2024. aasta tegevused	37
LISA 1. Personali koolitus	38
LISA 2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised.....	39
LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid.....	41
LISA 4. Laste ja noorteüritused	42
LISA 5. Raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesannete täitmine.....	44

Tabel 1

Maakonna/ linna nimi	Elanike arv (01.12.2022)	KOV-de arv maa- konnas	Üld- kasutatavate raamatukogude arv	Haru- kogude arv	Teenindus- punktide arv	Kokku
Lääne- Virumaa	58 770	8	15	23	6	38

Üldkasutatavate raamatukogude arv:

2023.a lõpus oli maakonnas kokku 38 raamatukogu, millest 23 olid harukogud.

Lisaks maakonna keskraamatukogule oli viis vallaraamatukogu, seitse iseseisvat külaraamatukogu ja kaks harukogudega külaraamatukogu. Suleti üks haruraamatukogu.

1. Põhilised tegevussuunad

Elanikkonna vähenemine ja majanduslangus sunnib omavalitsusi tegema korrekture raamatukogude võrgus. 2023.a lõpetas töö 105. tegutsemisaastat tähistanud Tapa VRK harukogu Saksi Raamatukogu, mis tõi kaasa nii emotsionaalset pinget kui ka mahuka füüsilise töö (ruumid tuli vabastada kuu aja jooksul, töö raamatufondiga). Mõnede vallaraamatukogude harude lahtiolekuaegu vähendati veelgi või tehti otsus nende sulgemiseks. Suuremaid struktuurimuudatusi 2023. aastal ei tehtud, aga osade raamatukogude ühtse juhtimise alla viimise ettevalmistused ootavad ees.

Tõusnud on kasutajate ja külastuste arvud, rohkem on olnud osalejaid üritustel ja koolitustel. Laenutuste arv on siiski jätkuvas languses, mis näitab, et raamatukogu külastatakse üha rohkem muudel põhjustel kui kojulaenutamine. Raamatukogud on arvestatavad kohad tasuta kultuurisündmuste ja elukestvate õpet toetavate tegevuste pakkumisel. Nad on jätkuvalt olulised ka kogukonnakeskustena ja aitavad suurendada kogukonna omavahelist sidusust.

Haljala ja Viru-Jaagupi raamatukogud said lõpuks kolida uutesse ruumidesse. See andis juurde ruumi nii külastajale kui kaasaegse töökeskkonna töötajatele ning lõi suuremad võimalused erinevate teenuste pakkumiseks ja sündmuste korraldamiseks.

Läbi viidi maakondlik raamatukogu kasutajate ja mittekasutajate uuring, mille kokkuvõttes avalikustati nii raamatukogude veebilehtedel kui maakonnalehes. Uuring näitas, et raamatukogude teenuste kvaliteediga ja kogudega ollakse rahul. Kõik raamatukogud täitsid ära ka kvaliteedihindamise töölehe, kasutades ära uuringu tulemusi. Kvaliteedihindamisel selgunud kitsaskohad ja nende parendamine ei sõltu alati ainult raamatukoguhoidjatest, vaid eeldavad tulemuslikumat koostööd omavalitsusega.

Kui algul oldi laenutusplatvormiga MIRKO ühinemise osas äraootaval seisukohal, siis 2023. aasta lõpuks olid sellega ühinenud maakonnas üheksa raamatukogu. Kuigi tellimuste arv ei ole nii suur, et mõjutaks ringluse näitajat tervikuna, on see oluline samm oma kogude avamiseks laiemale lugejaskonnale.

Kuigi laste laenutuste arv pigem langeb, leiavad nad siiski üha sagedamini tee raamatukogusse. Lugemisisu programm on raamatukoguhoidjate poolt hästi vastu võetud ja see, aga ka kõik raamatukoguringid, lugemiskoera programm, üleriigiline etluskonkurss,

kohtumised kirjanikega ja muud põnevad üritused aitavad kaasa laste lugemis- ja raamatukogu kasutamise harjumuste kujunemisele.

Tegevused liikumis- ja sauna-aastal:

Raamatukogud osalesid aktiivselt sauna-aasta ettevõtmistes: Uhtnas koguti mälestusi ja fotomaterjali kohalikust saunast ja Jäneda raamatukoguhoidja koostas Jäneda saunast mälestuste kogumiku. Kadrina rk töötajad osalesid ettekandega „Saun eesti kirjanduses“ Kadrinas toimunud saunakonverentsil ning korraldasid rahvamajas näituse. Ettlugemispäeval käis „saunaminister“ Rein Sikk kõikides Kadrina valla raamatukogudes, kus toimus ka ühislaulmine, tutvumine saunatribuutikaga, räägiti saunakommetest. Raamatukoguhoidjad osalesid oma videotega aktsioonis sauna-aasta FB lehel („Saun ja saunakombed meie pärimuskultuuris“- Kadrina, võrukeelne „Savvusann“ Tapa ja muinasjutt „Vaeslaps ja talutütar“ Lääne-Virumaa KRK). Sauna teemalisi näituseid ja väljapanekuid tehti paljudes raamatukogudes, telliti juurde ka sauna teemalisi raamatuid.

Liikumisaasta teatepulk anti aasta alguses üle Uhtna Põhikoolile lasteaia- ja koolipere ühise inimketiga raamatukogu trepilt koolimaja hoovi. Laekvere Kooli algklassides viidi läbi kirjanduslik liikumismäng, Rakkes korraldati retk kodukandi tuntud inimestega seotud mälestuskivide ja paikade juurde. Korraldati erinevaid võistlus- ja liikumismänge.

2 Juhtimine

2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud

2023.a toimusid struktuurimuudatused Lääne-Virumaa KRK-s ja Tapa Vallavalitsuse initsiatiivil likvideeriti Tapa VRK harukogu Saksi Raamatukogu. Hoone, kus raamatukogu asus, läks müüki. Uut pinda raamatukoguteenuse osutamiseks piirkonnas kahjuks ei leitud. Sellest tulenevalt muudeti ka Tapa Vallaraamatukogu põhimäärust. Alates kevadest on Tamsalu Gümnaasiumi kooliraamatukogu Tapa vallaraamatukoguga ühtses andmebaasis (koolis võeti kasutusele raamatukoguprogramm RIKS).

14. detsembri 2023 otsusega kinnitati uus Väike-Maarja valla raamatukogu põhimäärus, mille järgi Väike-Maarja raamatukogu täidab valla keskraamatukogu ülesandeid, millel on haruraamatukogud Rakkes ja Simunas ning teeninduspunktid Triigis, Kiltsis ja Sallas. Määrus hakkab kehtima 1. märtsist 2024.

Seoses Lasila põhikooli struktuurimuudatustega peatati seal Lepna raamatukogu laenutuspunkti töö.

Nõukogu on olemas Lääne-Virumaa KRK, Haljala, Kadrina, Viru-Nigula ja Väike-Maarja vallaraamatukogude, Sõmeru, Uhtna ja Roela raamatukogude juures. Tapa VRK nõukogu volitused lõppesid maikuu, uut nõukogu 2023. a ei kinnitatud. Töö lõpetanud nõukoguga kahjuks tihedat koostööd polnud. Roela raamakogu juhataja kohtub oma nõukogu liikmetega iganädalaselt, teiste raamatukogude nõukogude tegevus oli passiivne.

Arengukavad on: Lääne-Virumaa KRK (2019-2023), Haljala VRK (2020-2025), Kadrina VRK (2024-2027), ja Viru-Nigula VRK (2021-2024). „Tapa Vallaraamatukogu arengukava 2021–2025“ koostati 2021.a ja vaadatakse üle 2024.aastal. Sõmeru ja Uhtna raamatukogude tegevus ja eesmärgid kajastuvad valla arengukavas. Oma arengukava puudub Väike-Maarja valla raamatukogudel. Vinni valla raamatukogusid puudutav on kajastatud Vinni Valla

arengukavas, mis on koostatud aastateks 2019-2030 ja näeb ette tulevikus raamatukogude viimist ühtse juhtimise alla.

Lääne-Virumaa KRK-s muutus raamatukogu struktuur – teenindusosakonna alla koondati ka senise laste- ja noorteosakonna töötajad, teenindusosakonda juhib teenindusjuht ning lastetööd koordineerib lasteteeninduse spetsialist. Lahtiolekuajades muudatusi ei olnud.

Maakonna raamatukogude paiknemise tihedus on üsna optimaalne, pigem on probleem hajaasustusega piirkondades, kus rahvastik väheneb ja puuduvad muud raamatukogu tegevust toetavad asutused, vilets või olematu ühistransport ning vajadus teenuse järele järjest langeb. Eelseisval aastal suletakse veel mõned harukogud.

Raamatukogu lahtiolekuajad võtavad võimalikult palju arvesse elanikkonna võimalusi ja ühistranspordi aegasid, ligipääs on üha rohkemates kohtades lahendatud tagastuskastide ja laenutuskappide ning koduteeninduse abil.

2.2 Eelarve

Tabel 2

Põhieelarve	Seisuga 31.12.22 €	Seisuga 31.12.23 €	Muutus
Eelarve kokku	2 042 621	2 197 212	7,57 %
sh keskraamatukogu	691 323	766 456	8,68 %
Personalikulu	1 418 016	1 531 146	7,85 %
sh keskraamatukogu	545 634	605 829	11,03 %
Komplekteerimiskulu	321 020	329 432	2,62 %
sh KOV-lt	210 004	210 400	0,2 %
sh riigilt	111 016	119 032	7,22 %
sh keskraamatukogu	61 133	59 066	-3,4 %
sh KOV-lt	33 005	28 511	-13,6 %
sh riigilt	28 128	30 555	8,62 %
Infotehnoloogiakulu	36 729	49 727	35,4 %
sh keskraamatukogu	5 947	7 407	24,6 %

Sündmuste ja näituste korraldamiseks oli maakonnas kokku 16 804€ (- 5%), sellest 3720€ Lääne-Virumaa KRK-l, täienduskoolitusele 8178€ (+13%), sellest 2620€ Lääne-Virumaa KRK-l.

2.3 Projektid

Tabel 3

Projektid, toetused (Kellelt saadud?)	Periood	Eraldatud summa	Projekti üldmaksumus
Kultuuriministeerium			
<i>Rahvaraamatukogude arendusprojektid</i>			
Kadrina valla raamatukokku värviprinteri soetamine	01.05.2023 – 31.12.2023	1453€	2907€
Viru-Nigula valla raamatukogu AIP-	01.06.2023 –	3774€	8063,15€

funktsiooni kaasajastamine ja arendamine	31.12.2023		
Raamatukoguteenuste kättesaadavuse parendamine Väike-Maarja vallas	01.03.2023 – 31.12.2023	11 298€	22 596€
Lääne-Virumaa maakonna raamatukogude koolituspäev ja lugejauuring 2023	07.03.2023 – 31.05.2023	1080€	2400€
Lääne-Virumaa Keskraamatukogu värkstuba	01.05.2023 – 30.11.2023	9000€	18 497€
Kultuurkapitali Lääne-Virumaa ekspertgrupp			
Kohtumine lastekirjaniku ja kunstniku Kertu Sillastega Jäned ja Lehtse raamatukogudes (Tapa VRK)	01.04.2023 – 31.05.2023	200€	250€
Kohtumine lastekirjanik Juhani Püttsepaiga Tamsalu raamatukogus (Tapa VRK)	22.08.2023 – 22.12.2023	200€	300€
Üleriigilise 3. - 4. klasside kirjandusmängu maakondliku vooru korraldamine (LVKRR)	10.03.2023 – 10.04.2023	300€	670€
Tõnno Jonuksi raamatu "Eesti muinasusundid" esitlus ning väljasõit Lääne-Virumaa pühapaikadesse (LVKRR)	01.04.2023 – 31.05.2023	300€	630€
Kohtumine folklorist Merili Metsvahiga (LVKRR)	01.11.2023 – 30.11.2023	200€	335€
Muudest allikatest			
Nestor J. Nalywayko annetused lugejaarvutite ja nende juurde sobiva mööbli hankimiseks Lääne-Virumaa KRR-le	01.05.2023 – 31.12.2023	8400€	8400€
KOKKU		36 205 €	65 021,15 €

Projektidega saadi 36 205€, sellest 26 605€ raamatukogude kiirendist ja 1200€ kultuurkapitalilt.

Kultuuriministeeriumi rahvaraamatukogude arendusprojektidest (rahvaraamatukogude kiirendist):

- Osteti Kadrina VRK-sse kaasaegne värviprinter, mis võimaldab valla elanikel kvaliteetset teenust kätte saada kohapeal.
- Viru-Nigula VRK Kunda maja uuendatud tehnoloogiline ja ruumiline lahendus võimaldavad pakkuda mitmekülgseid ja paindlikke võimalusi elukestva õppe toetamiseks. Paranes raamatukogu avalike teenuste kvaliteet ja kättesaadavus ning raamatukogu ruume kohandati kogukonnategevuseks.
- Väike-Maarja vallas raamatukoguteenuse kättesaadavuse parendamiseks ja ühtlustamiseks sai Väike-Maarja raamatukogu laenukapi, Simuna raamatukogu tagastuskasti ning Rakke raamatukogu mõlemad.
- Seati Lääne-Virumaa Keskraamatukogus sisse tehnoloogia töötuba, mis lõi võimalused pakkuda teenuseid, mis seni ei olnud elanikele vabalt kättesaadavad
- Lääne-Virumaa Keskraamatukogu koolitusprojekti tulemusena viidi esmakordselt läbi kogu maakonda hõlmav lugejauuring.

Kultuurkapitali toetuste abil korraldati mitmeid kirjandust väärtustavaid ja silmaringi avardavaid sündmusi nii lastele kui täiskasvanutele. Toetus oli raamatukogude sündmuste sisuliseks rikastamiseks väga oluline. Kooliõpilastele on kohtumine kirjanikuga lugemist ergutavaks ning muidu edu saavutanud inimestega kohtumine süstib kuulajatele entusiasmi, innustab ka ise tegudele.

Nestor J. Nalywayko eraannetus oma vanaisa Osvald Varese mälestuse säilitamiseks võimaldas Lääne-Virumaa Keskraamatukogul soetada uued lugejaarvutid ning nende juurde sobiva mööbli.

2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng

2023.a lõpus oli maakonnas 73 raamatukoguhoidjat (2022. a76), sellest 22 Lääne-Virumaa KRK-s. Osalise tööajaga töötas 7 inimest. Koosseis vähenes 3,5 koha võrra.

Raamatukoguhoidjatest 37 (51%) olid kõrgharidusega ja neist 26 (70%) raamatukogundusliku kõrgharidusega. Eelmise aastaga võrreldes oli kõrgharidusega töötajaid kahe võrra vähem.

Raamatukoguhoidja kutse oli 41-l töötajal.

Toimusid muudatused personalide koosseisudes ja töökorralduses:

- Töötaja vahetus Viru-Nigula VRK Viru-Nigula harukogus, aasta alguses alustas seal tööd raamatukoguhoidja, kellel on pedagoogiline kõrgharidus.
- Haljala VRK Võsu harukogus vahetus töötaja, kuna eelmine töötaja asus õppima.
- Seoses Saksi raamatukogu sulgemisega koondati raamatukoguhoidja koht, Tapa VRK töötajate koosseis vähenes 0,5 raamatukoguhoidja võrra.
- Haljala VRK-s koondati 2023. aasta alguses Vergi harukogu raamatukoguhoidja töökoht. Teenindamise võttis üle Karepa harukogu töötaja. Raamatukogu on avatud ühel päeval nädalas.
- Aasta algul muudeti Haljala vallas ka teiste raamatukogude lahtiolekuaegu: Haljala VRK Vihula ja Aaspere harukogud olid alates 2023. aasta algusest avatud 1 kord kuus tund aega. Võsupere raamatukogu lahtiolekuaegu vähendati neljalt päevalt kolmele. 1.septembrist vähendati ka Karepa, Varangu, Haljala ja Võsu raamatukogude lahtiolekuaegu paari tunni võrra. Varasemalt Essus tegutsenud Varangu raamatukogu koliti täies mahus Varangu külaseltsi ruumidesse kus varasemalt tegutses Varangu raamatukogu teeninduspunkt.
- Lääne-Virumaa KRK-st lahkus töölt vanaduspensionile neli töötajat, sealhulgas kolm raamatukoguhoidjat. Üks raamatukoguhoidja ametikoht koondati ning selle asemele loodi tehnoloogia- ja juhendaja ametikoht.

Maakonna raamatukogud viisid läbi kvaliteedihindamise, mis tõi välja suuremad probleemikohad:

- Parandamist vajab strateegiline positsioon, mitmel raamatukogul puuduvad arengukavad ja kinnitamata on komplekteerimispõhimõtted. Parandamist ja mitmekesistamist vajaksid teenused ja nende kasutatavus. On ka probleeme raamatukogu asukohast tingitud kättesaadavusega. Tõdeti, et raamatukoguteenuse kättesaadavuse tagamisel terves teeninduspiirkonnas või teenuste kajastamisel omavalitsuse dokumentides on vaja tugevamat koostööd vallaga.

- Tõhustada tuleb tööd kogudega, ringlus on väga madal. Mõnel raamatukogul ei ole piisavalt vahendeid uute teavikute soetamiseks, et tagada nõuetekohane kogude uuendamine.
- Spetsialistide juurdekasvu on keeruline tagada raamatukogude asukoha ja konkurentsivõimelise palga puudumise tõttu.

2.4.1 Ülevaade Lisa 1

Tabel 4. 2023.a läbitud täienduskoolitused/seminarid/õppekäigid

Teema	Korraldaja	Osalejate arv	
		LVK RK	Maakond
Lugeja- ja infoteenindus			
RA uurijatunnid: Isikute otsimine arhiiviallikatest, asendustaludest, hingeloenditest, uuenenud arhiivi infosüsteemist AIS, 1939.a talundilehtedest (veebis)	Rahvusarhiiv	7	1
Kartograafiateabe ABC	RaRa	1	
MIRKO veebikoolitus			5
Laste- ja noorteteenindus			
RAA+MUU koolitus (veebis)	Eesti Muuseumide Ühing	1	1
Lastekirjanduse aastakoosolek (veebis)	ELK		8
Algpärase lastekirjanduse päev	Tartu LRK	4	
Konverents „Muinasjutuvägi“ alateemal „Lood lükkavad liikuma“	Lääne MK KRK	3	
Lasteraamatukoguhoidjate õpipäeva „Tere! Hello! Moi! Привет!“ (veebis)	ELK	4	2
Kogemuste tuur Tallinnas Nurmenuku raamatukogus	ERÜ Lastetöötoimkond	3	
„Lugemisisu“ programmi uue hooaja stardikoolitus (veebis)	ELK	4	15
Seminar "Laps kirjanduses 11. Raamatukogu toob kokku" (veebis)	ELK	1	7
Digioskused			
Kuidas Chat GPT töötervishoius ja ohutuses enda kasuks tööle panna? (veebis)	VITS	1	
Digimentor kogukonnas (veebis)	TLÜ		1
Raamatukogu digiriigi nõustajana: Digiteenuste veebiseminarid - 10x Digitööriistade veebiseminarid – 10x	MKM/Trinidad Wiseman	12	20
Kultuuritöötajate digikursus	Rahvakultuurikeskus		1
Juhtimine ja arendustegevus			
BibliCamp 9 "Avalik esinemine ja nügimine"	ERÜ Noorteklubi	1	
Kiirendi Projektilabor	RaRa	3	

Strateegiline raamatukogu	Creativity Lab	1	1
Strateegiline kommunikatsioon	ERÜ		1
Kultuurikorralduse hetkeseis ja väljavaated	Rahvakultuurikeskus /Creativity Lab	1	
Maarja Valk-Falki loeng raamatukogude(ruumide) disainist	RaRa	3	
Reinert Mithasseli loeng "Täiskasvanutele keelatud – raamatukoguruum kui maailma muutmise tööriist" (veebis)	RaRa	4	
Freedom and Flexibility: Self-Service Libraries in the Nordics	AVI	3	
Eesti maakonnaraamatukogude juhtide kogemusreis Norra Kuningriiki	RaRa	1	
Kogemuspäev „KOV ja raamatukogu“	ERÜ/ELVL	1	
Koolitustoimkonna koolitus AK: Aegade kogemus -Aktuaalne kommunikatsioonis - Akuutne Kriisides	ERÜ/Pärnu KRK	2	
Raamatukogu – digiriigi nõustajana: Teenusedisaini koolitus – 4x	MKM/Trinidad Wiseman	3	2
A. Sibula erialapäev (veebis)			2
Muud koolitused			
Töötervishoiu ja tööohutuse täiendkoolitus	Koolitusveeb	1	
Esmaabi	Eesti Punane Rist Täienduskoolitus OÜ	12	8
Kirilinnu rännak	Eesti Rahvapärimuse kool		1
Jutuvestmise õpituba	Ena Mets		1
Lugemiskoerte programmi koolitus	MTÜ Eesti Abi- ja Teraapiakoerte Ühing		2
Elav pärand ja jätkusuutlikkus	Eesti Rahvakultuuri Keskus		4
Foto kui visuaalne suhtluskeel	RaRa		1
Erivajadusega õpilase tunni rikastamine aktiivsete tegevustega	TÜ		1
Analüüsioskused (veebis)	TÜ		1
Sissevaade psühholoogiasse	TÜ		2

Raamatukoguhoidjad osalesid veel:

ERÜ korraldatud Eesti raamatukoguhoidjate XII kongressil “Raamatukogu on tulevik”, kaks töötajat käisid XX lasteraamatukoguhoidjate päeval Kuressaares, ERÜ maaraamatukogude sektsiooni suveseminaril „Raamatukoguhoidja kümme ametit“ Tartumaal,

raamatukogupäevade avamisel Jõgeval, HTM, Emakeele Selts, V- Maarja valla korraldatud Wiedemanni keelepäeval. Tapa VRK osales koostöös Elva LRK-ga ja Tallinna KRK-ga koolitusseminaril „Senioride töö raamatukogus“.

Maakonna raamatukogude töötajad osalesid väljaspool maakonda valdavalt veebikoolitustel, sest maapiirkonnast koolitusel käimisele kulub väga palju aega. Lisaks pakutakse veebis tasuta loenguid, sageli kaasneb võimalus järele vaatamiseks ja -kuulamiseks. Kõige rohkem kuulati Eesti Lastekirjanduse Keskuse veebikoolitusi, neid hinnatakse ka huvitavateks ja igapäevatöös lastega vajalikeks.

2.4.2 Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu korraldas maakonna raamatukogutöötajatele kümme koolitust/infopäeva kokku 36 tundi.

Tabel 5

Koolituse aeg	Koolituse teema	Koolitaja	Koolituse maht/kestus	Raamatukoguhoidjate arv/KOV-de arv	Eelarve/Koolituseks kulutatud summa
18.01	RK-de aasta lõpuüritus: Kokkuvõtte raamatukogude aasta tegevustest mk-s Ülevaade Oslo raamatukogudest Moe rk, piirkonna ja piiritusetööstuse ajalugu	Tiina Kriisa Sirje Võsa	3	38/7	1021
25.01	Täiskasvanute õppimise toetamine	Andrea Annus (ETKA Andras)	6	14/6	Euroopa Sotsiaalfond
7.03	Teenusedisain ja lugejauuring	Mari Arnover (Kliendiurin-gud)	6	38/8	1320
16.03	Krimikirjanduse trendid ja paremik (veebis)	Jaan Martinson	2	38/8	100
11.04	Erivajadustega inimeste teenindamine. Kontoriergonoomika. Baltisakslaste elust ja mälestustest	L-V Puuetega Inimeste Koda Sass Välja (Vidamix) Hanna Miller	5	19/6	179
27.04	Sissejuhatus Vikipeediasse (veebis)	Pille Priks (Wikimeedia)	2	23/7	Tasuta
24.05	Maakondliku lugejauuringu tulemused ja järeldused. „21. sajandi raamatukogu“ ja rahvaraamatukogu seaduse uuendamine	Mari Arnover (Kliendiurin-gud) Kaili Õunapuu-Seidelberg	2	30/8	1080 Raamatukogude kiirendist

27.07	Noortekirjanduse trendid läbi aegade. Raamatute kirjastamisest. Kultuurikorraldusest Haljala Vallas. Kogukonnatöö Karepa rk-s ja seltsimajas.	Renè Tendermann Anti Puusepp Ene Loo	4	37/7	587
13.10	Tänapäeva kirjastuse uued raamatud (veebis)	Tauno Vahter (Tänapäev)	1	33/7	Tasuta
21.11	Fotograafina Eestis ja Ukrainas. Rahvaraamatukogude aruandlus ja LVKRRK tehnoloogiatöötoa võimalused. Meie esiemad - mida me neist teame.	Ain Liiva Lea Lehtmets Riin Sikka Merili Metsvahi (TÜ)	5	29/7	518

Lääne-Virumaa KRRK-s võõrustati juulis Võrumaa raamatukoguhoidjaid ja tutvustati neile Lääne-Virumaa Keskraamatukogu ning oktoobris ERÜ koolitustoimkonna liikmeid, kes said tutvuda Rakvere Riigigümnaasiumiga ja selle õpikeskusega, Lääne-Virumaa keskraamatukogu ning Uhtna raamatukoguga.

Koolitused korraldati koolitusplaani alusel ja nende planeerimisel arvestati raamatukogude arengusuundadega, raamatukoguhoidjate kompetentside ja silmaringi avardamisega ning eelarve võimalustega. Suurima koolitusprojektina viidi läbi maakondlik lugejate rahulolu-uuring, millele eelnes vastav raamatukoguhoidjate koolitus teenuse disainist ja uuringu koostamisest.

Raamatukoguhoidjad õppisid, kuidas toimib Vikipeedia ja seda täiendada; millised on täiskasvanu õppimise põhimõtted; millega tuleb arvestada erinevate puuetega inimestega suhtlemisel ja nende teenindamisel; baltisakslased mõjutustest meie keelele ja kultuurile; Omandati teadmisi kirjandusest ja kirjastamisest, koduloost ja kogukonnatööst maakonnas jm. Koolitusprojekti „Lugejauuring Lääne-Virumaa raamatukogudes“ raames õpiti, mis on teenusedisain ja millised on selle trendid ning kuidas sihtrühmadest lähtuvalt teenuseid arendada, aga ka seda, kuidas lugejauuringut ette valmistada ja läbi viia.

Maakonna raamatukogudele edastati ja vahendati teiste raamatukogude, erialaorganisatsioonide, õppe- ja kultuuriasutuste ja koolitusfirmade koolitusinfot nii meili kui sotsiaalmeedia vahendusel.

Eelarves kokku oli raamatukogudel koolituseks 8178€, mis teeb keskmiselt 112€ raamatukoguhoidja kohta aastas. LVKRRK korraldatud koolitused läksid ühele osalejale maksma 102€. Aasta lõpus väljastati kõikidele koolitustel osalemise kohta tõend.

Raamatukoguhoidjate hindasid 2023. aasta koolitusi sisukateks, inspireerivateks ja motiveerivateks ning vajalikeks kogemuste ja mõtete vahetamiseks teiste maakonna raamatukogudega. Raamatukogud käivad ühiskonna muutustega kaasas ja pakuvad elanikkonnale tuge nendega toimetulemisel. Just seetõttu on oluline raamatukogutöötajate pidev enesetäiendamine.

2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

Raamatukoguhoidjate avalikud esinemised olid seotud täiskasvanuhariduse, raamatukogu ajaloo, hetkeolukorra ja tulevikuplaanide ning uute teenuste tutvustamisega nii kolleegidele kui avalikel üritustel, aga ka noorte koolitamisega. Esinemisi oli ka sauna-aastaga seotud ettevõtmistel ja sündmustel. Tutvustati ka külalistele oma paikkonna kodu- ja ajalugu.

Vt ka lisa 2.

2.4.4 Erialahariduse omandamine

Kaks (Kadrina VRK ja Viru-Nigula VRK) töötajat omandasid haridust Tartu Ülikooli kultuurikorralduse magistriõppes.

Lääne-Virumaa KRK üks töötaja läbis kutsekoolituse Eesti Rahvusraamatukogus 2022/2023. õppeaastal ja taotles kutset (väljastatud kutsetunnistus: raamatukoguhoidja, tase 6), teine töötaja alustas kutsekoolituse läbimist 2023/2024. õppeaastal.

Eriala toetavat haridust omandas üks töötaja Tartu Ülikooli Pärnu Kolledži teenuste disaini ja juhtimise eriala magistriõppes.

2.4.5 Töötajate tunnustamine

- Marget Karnetova, (Aseri) - Aasta maaraamatukoguhoidja 2023 nominent.
- Sirje Võsa (Saksi) – Eesti Kultuurkapitali preemia kultuuriloo kogumise ja hoidmise eest.
- Kersti Burk (Tapa VRK) – Lääne-Viru Omavalitsuste Liidu tänukiri panustamise eest raamatukogundusse ja juubeli puhul.
- Ada Väärt (Rakke) - MTÜ Südameasi ürituste sari „Kodukandi suurkujud“ Rakke raamatukogus - Lääne-Virumaa aasta õpitegu 2023.
- Mervi Lilleoja (Viru-Nigula VRK) - Tubli töötaja autasu (Viru-Nigula vallavalitsus, Lääne-Virumaa Omavalitsuste Liit)
- Marion Talli (Haljala VRK) - ERÜ ja TLÜ ARK võistluse „Infootsing internetist 2023“ võitja.
- Sirje Raudmäe (Roela) – Roela lasteaia tänukiri.
- Riina Tüllil (Simuna) - Väike-Maarja valla tänukiri 55. tööaasta täitumise puhul.
- Riina Tali (Kiltis) - Väike-Maarja valla tänukiri 40. tööaasta täitumise puhul.
- Sirje Reinula (Jäneda) - Tänukiri „Teeme Ära!“ talgute korraldamise eest ja tänukiri Eestimaa Looduse Fondilt Jäniõie talgutel osalemise ja ringkäigu eest lossis.
- Aili Hõovelsoo (LVKRRK) - ERÜ ja TLÜ ARK võistlusel „Infootsing internetis 2022“ eelvoorus 10 parima hulgas ning pääs finaali.

Kõik raamatukogud said kultuuriministri tänukirja raamatukogude teema-aasta läbiviimise eest.

2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine

- Haljala raamatukogu kolis 2023. aasta alguses Haljala Rahvamajast ajaloolisesse Köstrimajja. Kui varasemalt oli raamatukogus kasulikku pinda 117m², siis kolides kasvas see 394,6m². Tulevikuplaanideks on täies mahus vana raamatukogumööbli välja vahetamine. Vihula harukogu on igas mõttes amortiseerunud, kuid suletakse 2024. a algusest. Varangu harukogu sai külaseltsilt ruumi juurde seoses Essus olnud raamatukogu kolimisega Varangule.

- Viru-Jaagupi raamatukogu asub kultuuri- ja arhitektuurimälestise nimekirja kuuluvas hoones. 2023. a. alguses õnnestus lõpuks kolida kolmandalt korrusel esimesele korrusele värskelt renoveeritud ruumidesse. Raamatukogul vahetati aknad ja välisüksed, remonditi siseruumid ja uuendati küttesüsteem. Raamatukogu käsutuses on 90 m² kasuliku põrandapinda.
- Viru-Nigula valla raamatukogu Kunda majas remonditi AIP ruum, paigaldati keskkonnasõbralik valgustus ja lükanuks, tehti sanitaarremont. Klaasist ja metallist koosnev eeskoda on roostes ja vajab remonti. Värskendust vajab ka lugemispesa. Planeerimisjärgus on Viru-Nigula harukogu hoone energiatõhususe projekt. Aseri harukogus vajab remonti trepikoda, milles esineb niiskuskahjustusi ja hallitust.
- Väike-Maarja põhikogu hoone läheb renoveerimisele, 2023.a parandati mõlema sissekäigu treppi ja kohandati laenutuskapi paigalduseks. Harukogudes parendati evakuatsiooniväljapääse.
- Väiksemaid remonditöid tehti veel Kihleveres, Vohnjas, Tamsalus.
- Lääne-Virumaa KRK 2023. aasta suuremad tegevused olid sisevalgustite vahetus (luminofoorvalgustite vahetamine LED-valgustite vastu, mis on energiasäästlikud ja silmasõbralikud) ning internetipunkti ümberkujundamine tehnoloogia töötoaks. Lisaks tehti ümberpaigutusi 2.korrusel, muutes nii kogude paiknemist kui teenindusleti paigutust kasutajate jaoks sobivamaks ja loogilisemaks. Uue ilme ja mööbli sai lugemissaal, kus on varasemaga võrreldes märksa mugavamad tingimused lugemiseks, õppimiseks ja vaba aja veetmiseks. Senisest erialakirjanduse töötajate tööruumist kujundati individuaaltööruum, mida on kõigil soovijatel võimalik kasutada (3 tundi päevas tasuta) näiteks veebi teel koolitusel või tööintervjuul osalemiseks, notaritehingute tegemiseks, kodukontorina jms.
- 2023.a. alguses kuulutati välja uus hange Vinni-Pajusti raamatukogumaja ehitusele. Paraku olid pakkumised nii kallid, et maja ehitusest loobuti lõplikult.
- Tapa raamatukogu hoonele oleks vajalik teha energiaaudit ja leida lahendus kaasaegsele kütte- ja jahutussüsteemile. Remonti vajavad veel põrand, fassaad ja AIP katus. Jäneda harukogus vajavad renoveerimist vanad aknad. Vajangu harukogus on probleeme nii läbi laskva katusega kui küttesüsteemiga. Paraku on Tapa valla majanduslik seis kehvapoolne ja lootust, et vald panustaks majja, mille tulevik on selgusetu, eriti ei ole.

Vt ka lisa 3.

2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele.

Tabel 6

Juurdepääs võimalik	Kadrina, Hulja, Uhtna, Viru-Nigula VRK, Sõmeru, Lepna, Võsu, Väike-Maarja, Tapa, Lehtse, Assamalla, Tamsalu
Juurdepääs võimalik osaliselt	Laekvere, Aseri, Viru-Nigula, Haljala, Viru-Jaagupi, Ulvi, Rakke
Juurdepääs puudub	Kihlevere, Vohnja, Muuga, Venevere, Roela, Vinni-Pajusti, Tudu, Simuna, Kiltsi, Triigi, Vajangu, Jäneda

2023. aasta jooksul liikumispuudega inimeste juurdepääsuks eraldi töid ei teostatud. Vastavatud Haljala raamatukogusse pääseb ratastooliga Haljala Kooli peauksest, kust pääseb mööda kaldteed raamatukokku.

Peamisteks takistusteks raamatukogu ruumidesse pääsemisel on trepid ja uksepakud. Vajadusel viivad raamatukoguhoidjad raamatud ise trepist alla, kokkuleppel lugejaga mõnda teise paremini ligipääsetavasse asutusse või korraldatakse koduteenindust.

2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas

2023. aasta lõpus oli raamatukogudes 165 arvutitöökohta, neist 85 töötajatele. Aasta jooksul saadi juurde kuus tööarvutit ja sama palju kasutajatele mõeldud arvuteid. 38-st ainult 12-ne raamatukogu lugejaarvutid ei ole vanemad kui viis aastat. Maakonna keskmine on seitse aastat.

2023.aasta suvest saavad ka Lepna haruraamatukogu külastajad kasutada avalikku Wifi-t, seega on tasuta Wifi saadaval nüüd kõikides maakonna raamatukogudes.

Kultuuriministeeriumi projekti abil sai Viru-Nigula valla raamatukogu Kundas viis uut arvutikomplekti, projektori ja värviprinteri ja Kadrina rk värviprinteri.

Uue suureformaadilise (A2) tindiprinteri sai ka Tapa rk. Väike- Maarja rk läks üle valguskaabliga 1gb kiirusega internetile. Uhtna rk sai annetusena slaidi ja negatiivide skanneri. Valmis Rakvere valla raamatukogude ühine koduleht.

Lääne-Virumaa KRRK-s korraldati seoses 3.korrusel internetipunkti sulgemisega ümber ka lugejaarvutite paigutus. Annetuse toel hangiti 2.korrusele 4 uut lugejaarvutit koos sobiva mööbliga. Kultuuriministeeriumi raamatukogude kiirendi projektitoetuse toel seati senisesse internetipunkti ruumi sisse tehnoloogiaturba, kuhu hangiti järgmised seadmed: 4 arvutit (sh üks töötajale), graafikalaud, 3D-printer, kilelõikur ja termopress, slaidiskänner, laminaator ja köitja.

3. Kogud komplekteerimine ja töötlemine

Kogud 2023.a lõpus:

- Raamatud: 573 549 eksemplari
 - Ilu- ja lastekirjandus: 370 173 eksemplari
 - Võõrkeeltes: 32 373 eksemplari (sellest venekeelsed 26 478 eksemplari)
- Ajakirjad: 4595 aastakäiku
- Auvised: 5262 eksemplari
- Muud teavikud (mängud): 1200 eksemplari

3.1 komplekteerimise põhimõtted ja uuendused (sh e-teavikud)

Maakonna rahvaraamatukogudele komplekteerimisel lähtutakse riiklikest suunistest, komplekteerimispõhimõtetest ning raamatukoguhoidjate komplekteerimissoovidest. Komplekteerimispõhimõtted on kinnitatud kõikidel vallaraamatukogudel. Kogude kujundamisel lähtutakse piirkonna elanike vajadustest ja soovidest, haridusasutuste ja teiste huvigruppide olemasolust, kultuuriministeeriumi ja lastekirjanduse keskuse soovitudest, aga ka rahalistest võimalustest. Kui raamatukogu täidab kohapeal kooliraamatukogu ülesandeid, tehakse koostööd õpetajatega, et õppetegevust toetav kirjandus oleks olemas. Pidevalt toimub järelkomplekteerimine.

Maakonna 7-le omavalitsusele komplekteeris teavikuid Lääne-Virumaa KRRK.

Tapa Vallaraamatukogu ja tema harukogude kogude komplekteerimine, kataloogimine ja rahaline arvestus toimub Tapa VRK kogude spetsialisti poolt. Vallas on kasutusel raamatukoguprogramm RIKS.

Maakonnaraamatukogu tegi tellimusi erinevatelt hulgimüüjatelt ja kirjastustelt. Valik, kust teavikud tellida, tehakse ennekõike hinna alusel. 2023. aastal tarnis teavikuid kõige rohkem Rahva Raamat, järgnesid Bestkaup, Apollo ja Varrak.

Riigipoolne teavikutoetus kogu maakonnas oli 119 032€ (2022. a oli 111 016€), 6,7% suurem kui eelmisel aastal. KOV-ide komplekteerimiskulu elaniku kohta keskmiselt jäi samaks, mis eelnenud aastal - 3,6€ elaniku kohta.

-annetuste osakaal kogude juurdekasvust

Annetusena saadi kokku 1714 eksemplari, sellest 1628 eksemplari raamatuid. Annetuste osakaal kogude juurdekasvust oli 8,5%. Annetusi oli kõige rohkem Haljala ja Tapa vallaraamatukogudes, kus suletavatest harukogudest maha kantud teavikud võeti annetustena arvele teistes harukogudes.

-kogude kasutatavus ja seosed lugejate sihtrühmadega

Noorte hulgas on populaarsed psühholoogiaalased ja investeerimisalased raamatud. Mehed loevad jätkuvalt rohkem ajaloo teemalisi raamatuid. Ajaviitekirjandusest on populaarsed kriminaal- ja armastusromaanid, päris aktiivselt huvitatakse ka kodu- ja aiateemalisest ajakirjandusest.

*Raamatute laenutuste edetabel Lääne-Viru maakonnas (Urram+Riks)**

	Autor	Pealkiri	Laenutusi
1.	Epner, Eero	Lembit Ulfsak	519
2.	Tinnuri, Urve	Nagu lainevahust tõusnud	393
3.	Kütt, Ain	Kolme kaardi mõistatus. Sagadi paruni mõrvalood.	384
4.	Ernits, Marje	Kauge lähedus	368
5.	Ernits Marje	Helge tulevik	365
6.	Perrin, Valérie	Lilledele värsket vett	310
7.	Moyes, Jojo	Tähtede jagaja	306
8.	Kiiler, Gert	Eranuhke ei armasta keegi	294
9.	Owens, Delia	Kus laulavad langustid	279
10.	Dorbek, Mauri	Ma tahan. Ma suudan. Ma võin: Kristi Ojassare lugu	278

**Ei sisalda Lääne-Virumaa Keskraamatukogu laenutusi*

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu täiskasvanute kirjanduse laenutuste edetabel (raamatud)

	Autor	Pealkiri	Laenutusi
1.	Epner, Eero	Lembit Ulfsak	179
2.	Dorbek, Mauri	Ma tahan. Ma suudan. Ma võin: Kristi Ojasaare lugu	163
3.	Owens, Delia	Kus lauluvad langustid	156
4.	May, Nicola	Väike külaturg	138
5.	May, Nicola	Väike külaturg. Tähistaevas	122
6.	Reid, T. J.	Evelyn Hugo seitse abikaasat	112
7.	Osolin, Olav	Kus lendab part	108

8.	Kiiler, Kert	Eranuhke ei armasta keegi	104
9.	Laherand, M-L	Kvalitatiivne uurimisviis	104
10.	Whitaker, Chris	Me algame lõpust	102

*Laste- ja noortekirjanduse laenutuste edetabel Lääne-Viru maakonnas (Urram+Riks)**

	Autor	Pealkiri	Laenutusi
1.	Vallik, Aidi	Kuidas elad, Ann?	193
2.	Väljal, Silvi	Jussikese seitse sõpra	180
3.	Raud, Piret	Tobias ja teine B	159
4.	Tomusk, Ilmar	Kolmanda A kriminalistid	152
5.	Keränen, Mika	Varastatud oranž jalgratas	136
6.	Kivirähk, Andrus	Kaka ja kevad	132
7.	Pervik, Aino	Kollane autopõrnikas sõida ringi	123
8.	Oster, Grigori	Õuduste kool	121
9.	Rannap, Jaan	Nublu	119
10.	Tomusk, Ilmar	Kriminaalsed viineripirukad	103

**Ei sisalda Lääne-Virumaa Keskraamatukogu laenutusi*

Laste- ja noortekirjanduse laenutuste edetabel Lääne-Virumaa Keskraamatukogus

	Autor	Pealkiri	Laenutusi
1.	Vallik, Aidi	Kuidas elad, Ann!	136
2.	Keränen, Mika	Varastatud oranž jalgratas	118
3.	Väljal, Silvi	Jussikese seitse sõpra	114
4.	Kass, Kristiina	Käru-Kaarel	101
5.	Raud, Piret	Tobias ja teine B	101
6.	Tomusk, Ilmar	Kriminaalsed viineripirukad	98
7.	Kivirähk, Andrus	Kaka ja kevad	81
8.	Rannap, Jaan	Nublu	81
9.	Rowling, J.K	Harry Potter ja tarkade kivi	81
10.	Raud, Eno	Kalevipoeg	79

Lastekirjanduse edetabelitesse mahuvad vaid kooli lugemisvarasse kuuluvad raamatud. Lääne-Virumaa KRK raamatulaenutustest 94% olid eestikeelsete raamatute laenutused, 4,2% venekeelsete raamatute laenutused ja 1,6% inglisekeelsete raamatute laenutused. Venekeelsete raamatute laenutused vähenevad iga aastaga.

Perioodikast laenutatakse kodu- ja kasitööajakirju (nt Nipiraamat, Burda), aga ka populaarteaduslikke ajakirju (Imeline Ajalugu, Imeline Teadus). Kultuuriajakirjadest oli loetuim Looming (vaid 34 kojulaenutust).

Kaardimängudest laenutati kõige enam Meelerahu kaarte, lauamängudest Catani ja Octopus Partyt, esemetest laenutati kõige enam binoklit. Üldiselt pikendatakse nii laua- kui kaardimänge ja laenutatavaid esemeid mitmeid kordi.

3.1.1 Raamatu komplekteerimine (trükis + e-raamat)

Maakonda osteti raamatuid 17 483 eksemplari, mida on 870 eksemplari võrra vähem kui mullu (- 4,7%). 14 899 eksemplari (78%) lisandus ilu- ja lastekirjandust.

Raamatu keskmiseks hinnaks maakonnas kujunes 15,29€ ja hind kasvas aastaga 0,85€ võrra (2022. aastal 1,4 € võrra).

Võõrkeelset kirjandust lisandus 374 eksemplari, mida on 43% vähem kui 2022.a. 205 eksemplari (55%) saabunud võõrkeelsest kirjandusest oli venekeelne (2022.a 871 eks).

Eesti kirjandusest osteti läbi maakonnaraamatukogu kõige enam järgmisi teoseid: Olav Osolin „Part lendab edasi“ (32 eksemplari), Sass Henno „Vanaema“ (32 eksemplari), Urve Tinnuri „Kapi taga elab ingel“ (31 eksemplari), Ain Kütt „Kolme kaardi mõistatus“(31 eksemplari).

Väliskirjandusest osteti kõige rohkem: Lucinda Riley „Atlas“ (32 eksemplari), Nicola May „Väike külaturg“ (29 eksemplari).

Erialakirjandusest osteti kõige rohkem Gerda Kordemetsa raamatut „Nagu võilill tuules“ (23 eksemplari).

E-raamatuid ei komplekteeritud, lugejaid suunati kasutama laenutusplatvormi MIRKO.

3.1.2 Perioodika komplekteerimine

Perioodikat komplekteerivad kõik raamatukogud ise. Ajakirju osteti 773 aastakäiku ja ajalehti 219 aastakäiku.

Perioodika tellimisel arvestatakse ka teiste lähedalasuvate asutustega, näiteks tellib lasteaed ja annab pärast raamatukogule. Kultuuriperioodikat telliti peamiselt valla keskraamatukogudesse või sinna harukogusse, kus on sellele lugejaskonda (Võsu) või jagati nii, et vallas oleks kõik olemas. Kõige enam telliti maakonda Tähekest ja Head Last, aga ka Sirpi, Loomingu Raamatukogu ja Loomingut. Neid laenutati ka kõige rohkem, aga loeti ka ajakirju Kultuur ja Elu, Muusika, Värske Rõhk, Akadeemia, Teater. Muusika. Kino.

Digitaalsete jadaväljaannete lugemisvõimalus oli kolmes maakonna raamatukogus. Neid ei osteta nii kalli hinna kui ka lugejate huvi puuduse tõttu, sest väikeste raamatukogude lugejad eelistavad raamatukoguhoidjate sõnul paberväljaandeid.

*Perioodika laenutuste edetabel Lääne-Viru maakonnas (Urram)**

	Pealkiri	Laenutusi
1.	Kroonika	2907
2.	Eesti Naine	1781
3.	Virumaa Teataja	1684
4.	Naisteleht	1608
5.	Maakodu	1376
6.	Imeline Ajalugu	1182
7.	Tiiu	1056
8.	Õhtuleht	1031
9.	Maaleht	1017
10.	Postimees	1011

**Ei sisalda Lääne-Virumaa Keskraamatukogu laenutusi*

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu ajakirjade laenutuste edetabel

	Pealkiri	Laenutusi
1.	Nipiraamat	266
2.	Imeline Ajalugu	194
3.	Burda Style	170
4.	Imeline Teadus	146
5.	Eesti Naine	141
6.	Ottobre design	133
7.	Kodu & Aed	124
8.	Oma Maitse	123
9.	Maakodu	120
10.	Kodukiri	107

3.1.3 Auviste komplekteerimine

Auviseid lisandus maakonda ainult üheksa, neist kuus annetustena. Peale Lääne-Virumaa KRK tuli lisandus neid Tapa VRK kogudesse. Juba mõnda aega auviseid enam ei komplekteerita, kuna puudub nõudlus. Aasta lõpus oli maakonnas auviseid 5262 (neist LVKRRK-s 2395 ehk 45,5%), neist 4009 audiaalteavikud.

Lääne-Virumaa KRK fondist on auviste osakaal 2,63%, Auviseid tuli aasta jooksul juurde vaid 4 eksemplari (osteti 1 eksemplar, annetati 3 eksemplari), kustutati 1095 eksemplari. Aasta lõpuks oli auviste fondi suuruseks 2395 eksemplari, võrreldes 2022. aastaga vähenes auviste fondi suurus 30,5%. Auviste laenutamine on väga väike ning väheneb iga aastaga.

3.2 inventuurid, mahakandmised

Aasta jooksul kustutati kogudest:

- 43 852 eksemplari raamatuid (11 595 LVKRRK-s)
 - 28 261 ilu- ja lastekirjandus
 - 5925 võõrkeelset
 - 5211 venekeelset
- 2170 aastakäiku ajakirju (862 LVKRRK-s)
- 1304 auvist (1095 LVKRRK-s)
- 47 muud teavikut (mänge) (29 LVKRRK-s)

Kõige suurem kogude kustutamine oli Lääne-Virumaa KRK-s (12 724 eksemplari), aga ka Haljala VRK-s (10 549 eksemplari) ja Tapal seoses Saksi rk sulgemisega (8658 eksemplari). Osa Saksi kogust jaotatud üleandmise teel teistele Tapa valla raamatukogudele.

Seoses raamatukogu kolimisega teostati Haljalas inventuurid Haljala põhifondis ja õpikufondis.

Kogude ringlus on maakonnas keskmiselt 0,9 ja see pole tõusnud. Kõige kõrgem oli ringlus Lääne-Virumaa KRK-s (1,9) ja kõige madalam Tudu rk-s (0,3).

Raamatukogud toovad kogude ringluse languses välja erinevaid põhjuseid: lahtiolekuaegade vähendamine, vähem uusi raamatuid kogudes, venekeelsete uute raamatute puudumine, eakate lugejate jäädav lahkumine, nooremate lugejate e-väljaannetele üleminek,

lasteraamatute eksemplaarsuse vähenemine, koolilugemise vähenemine õpetaja nõusolekul, kõrghariduskoolitust läbivate lugejate vähenemine.

Maha kantud teavikuid jagatakse kohalikele kogukonnale raamatukogus, kohalikus maapoes oleva raamaturiikli kaudu või raamatumüügiga erinevatel kogukonna sündmustel.

4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

2023.a märts-aprill viidi maakonnas läbi kolm uuringut: Lääne-Virumaa Keskraamatukogu lugejad (644 vastajat), maakonna raamatukogude lugejad (1300 vastajat) raamatukogude mittekasutajad (84 vastajat).

Maakonna raamatukogude küsitluse kokkuvõte:

Rahulolu oma koduraamatukoguga hindasid suurepäraseks ja heaks kokku 97% vastanutest.

Kuigi lahtiolekuagaseid hindasid heaks või suurepäraseks 92% vastanutest, tekitasid need mõnes paigas ka kõige rohkem rahulolematust. Ei olnud rahul sellega, et rk on avatud liiga vähe päevi ja sooviti, et ajad varieeruksid nädala lõikes. Samas tõdeti, et raamatukapp lahendab selle mure. Mõnes paigas sooviti rohkem üritusi ja mõnes arvutikoolitusi.

Oluliseks peeti samuti raamatuid, asjatundlikku ja sõbralikku teenindust, suhtlemist raamatukoguhoidjaga, mugavust ja hubasust, aga ka perioodikat ja harimisvõimalust. Sündmustel osalemist ja näituseid pidas oluliseks 63%. Hinnati veel võimalust kasutada raamatukappi, teha koopiaid, lastesõbralikkust, lauamängude- ja filmiõhtuid jm.

Järjekorda pandud teavikute ooteaega hinnati heaks ja suurepäraseks (96%), samuti erinevate infokandjate valikuga (89%). Viidati venekeelsete väljaannete vähenemisele (on tingitud poliitilisest olukorrast). Valdavalt jäi kõlama soov, et väikeseid külaraamatukogusid kinni ei pandaks.

Raamatukogude mittekasutajate peamine argument oli ajapuudus, aga ka huvi puudus. 12% ei sobinud lahtiolekuajad, 12%-le ei tule raamatukogu lihtsalt meelde. 5% ei kasutanud raamatukogu selle kõrge trepi tõttu. Põhjuseks toodi välja veel tervist, oma koduse raamatukogu olemasolu, võõrkeelse kirjanduse või e-raamatute lugemist. Kuid tunnustati ka, et raamatukogu üritustele vahel ikka satutakse, aga need peaks olema tööinimesele sobival ajal. Raamatukogu paneks rohkem kasutama huvitavad esinejad ja arutelud (60%), aga ka võimalus omandada uusi oskusi ja leida sõpru ning mõttekaaslasi (43%).

Lääne-Virumaa KRK küsimustik erines teistest ja sisaldas mitmeid lisaküsimusi, mille eesmärgiks oli hinnata lugejate rahulolu ja vajadust uute teenuste järele. 77% hindasid rahulolu raamatukoguga suurepäraseks, 84% hindasid teenuse kvaliteedi suurepäraseks. Kõige olulisemaks peeti raamatuid, asjatundlikku ja sõbraliiku teenindust, mugavust ja hubasust, suhtlemist raamatukoguhoidjaga, eneseharimist. 52% jaoks oli oluline ka sündmustel osalemine ja näitused. Raamatukappi kasutas 33% vastanutest ja selle teenusega oldi väga rahul. Lahtiolekuagaseid hindasid heaks või suurepäraseks kokku 96% vastajatest. Järjekorda pandud raamatute ooteaja pikkust hindasid 87% heaks ja suurepäraseks. Rahulolu erinevate infokandjate (esemete, mängudega jm) hindasid heaks ja suurepäraseks 92%. Küsiti ka inimeste huvi erinevate seadmete kasutamise ja tööriistade laenutamise vastu. Ligi pooled vastanutest olid huvitatud seadmete kasutamisest kuid tööriistalaenutuse vastu 72% vastanutest huvi ei tundnud. Sooviti rohkem istumiskohti ja hubasust.

4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine

Avaliku teabe kättesaadavus oli tagatud kõikides raamatukogudes. Kasutajate käsutuses oli 80 internetiühendusega arvutitöökohta ja eelmise aastaga võrreldes neid ei lisandunud. Tasuta wifi on kättesaadav kõikides raamatukogudes.

Arvutite kasutamine on üldiselt aasta-aastalt vähenenud, kuid vajadus kasvõi ühe lugejaarvuti järele on kõikjal olemas. Samas oli paiguti kasutamine isegi kasvanud, kuna erinevate teenuste internetti kolimise järel vajavad eakad arvuti kasutamises abistamist ja seda saavad nad raamatukogust, kus on olemas raamatukoguhoidja tugi. Kasutatakse digiregistratuuri, terviseportaali, internetipanka jm. Näiteks Uhtna kohalikud kalamehed käisid terve püügihooaja erinevaid kalastuslubasid ja aruandeid tegemas raamatukogus.

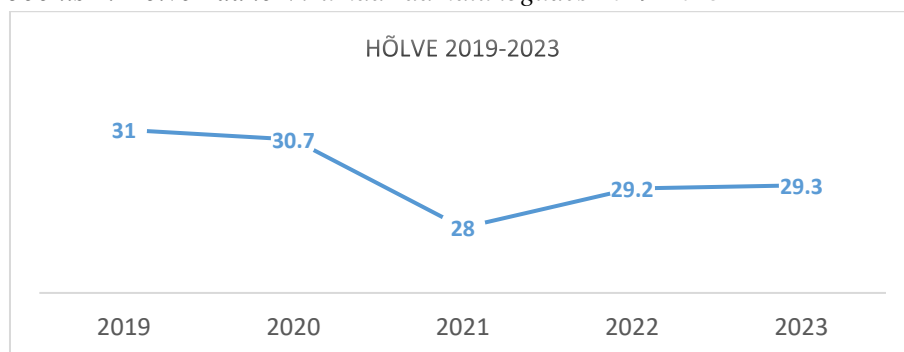
4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused. Üldistav ja muutusi näitav kokkuvõte.

Kättesaadavad olid kõik traditsioonilised teenused, diginõustamine, kasutajakoolitused ja kirjandussündmused, koostati raamatusoovitusi. Korraldati koolivaheajaprogramme ja raamatukoguringe, raamatuklubisid, keelekohvikut. Raamatukogudes oli võimalik lamineerida ja kiletada. Kõikides raamatukogudes sai printida ja teha koopiaid, suuremates kohtades ka värvikoopiaid. 2023. aastal lisandus veel fotonegatiivide ja diapositiivide skaneerimine. Võimalusel anti kasutada oma ruume ja võimaldati kaugtöö tegemist.

Kontaktivaba teenus raamatukapi näol oli 11-s raamatukogus, 2023.a lisandus kolm (2 Cleveroni ja 1 isetehtud). Tagastuskaste lisandus kolm ja nüüd saab raamatuid kontaktivabalt tagastada 29-s rk-s. Raamatuid võib tagastada valla piires endale sobivasse raamatukogusse. Kõik rk-d võimaldavad lugejaks registreerida lugejaportaali kaudu.

2023. a lisandus postipunkti teenus Väike-Maarja ja Rakke raamatukogudesse. Aasta lõpus olid postipunktid viies raamatukogus.

Joonis 1. Hõlve Lääne-Virumaa raamatukogudes 2019-2023

29,3% maakonna elanikest olid raamatukogu kasutajad ja see ei vähenenud. Kõige väiksem oli see Sõmeru rk-s (15,7%), mille Lepna harukogu kasutajaskond on väga väike (11%) ja Tudu rk-s (15,9%). Elanike arv maakonnas tõusis 598 inimese võrra ja seda suuresti Ukrainast tulnud sõjapõgenike arvelt, kes ei ole aktiivsed raamatukogu kasutajad.

Tabel 7

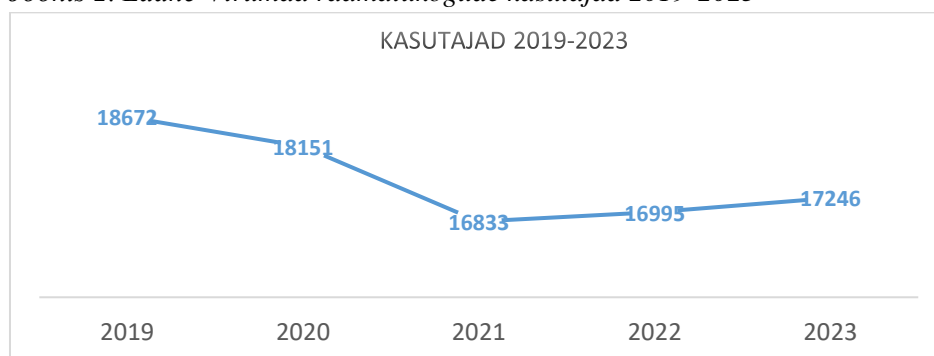
Raamatukogu	Lugejad 2022	Lugejad 2023	Muutus
Lääne-Virumaa	16 995	17 246	251 (1,5%)
Sh LVKRRK	5956	6185	229 (3,8%)

Lugejate arv tõusis 20-nes raamatukogus. Lugejatest 15 271 (89%) olid ka laenajad ja 71% täiskasvanud. Lugejate arvu languse põhjusteks toodi lahtiolekuaegade, aga ka piirkonna elanike arvu vähenemine. Samas tõusule aitas kaasa uutesse ruumidesse kolimine, aga ka näiteks lasteaiarühma asumine raamatukoguga samasse majja.

Lääne-Virumaa KRRK-s oli lugejaid võrreldes eelneva aastaga 229 võrra enam ning lugejate arv oli teist aastat taas tõusuteel. Hõlve oli 2023. aastal 41% (2022. aastal 40,4%), mis on maakonna keskmisest (29,3) märksa kõrgem. Kõige rohkem on täiskasvanutest lugejaid, järgnevad põhikooliõpilased.

Raamatukapi kasutamine oli 2023.a jätkuvalt väga aktiivne, aasta jooksul vormistati 4650 pakki, mis on 17% enam kui 2022. aastal. 2023. aastal tehti LVKRRK kogudest MIRKO kaudu 376 laenutust, kõige rohkem ilu- ja lastekirjandust.

Joonis 2. Lääne-Virumaa raamatukogude kasutajad 2019-2023

Tabel 8

Raamatu- kogu	Külastused 2022*	Külastused 2023*	Muutus	Virtuaal- külast. 2022	Virtuaal- külast. 2023	Muutus
Lääne- Virumaa	256 101	277 018	20 917(8,2%)	156 684	204 880	48 196 (30,8%)
Sh LVKRRK	85 394	93 565	8171(9,5%)	32 970	27 534	-5436 (-16,5%)

*Külastuste hulka on arvestatud ka raamatukapi ja tagastuskasti külastused

Külastusi oli eelneva aastaga võrreldes rohkem 24-s raamatukogus ja kokkuvõttes olid need juba teist aastat tõusul. Külastusi elaniku kohta oli keskmiselt 4,7 ja 72,8% olid täiskasvanute külastused (2022.a 74%).

Külastusi aitavad tõsta erinevad üritused ja koolitused ja oma ruumide kasutusse andmine. Koroonaviirusest tingitud hirm, et raamatukogusse tulla ei saa või ei julgeta, on hakanud

taanduma – nii külastatakse raamatukogu tihedamini, kuid laenutatakse korraga vähem raamatuid.

Kuna kontaktivaba laenutamine oli raamatukapi näol võimalik juba kõikides suuremates keskustes ja tagastuskastidega on maakond ka päris hästi kaetud, siis see andis kindlasti külastusi juurde. Mingil määral leevendas mõnes kohas kapp ka nende olukorda, kellel trepist käimine on raske.

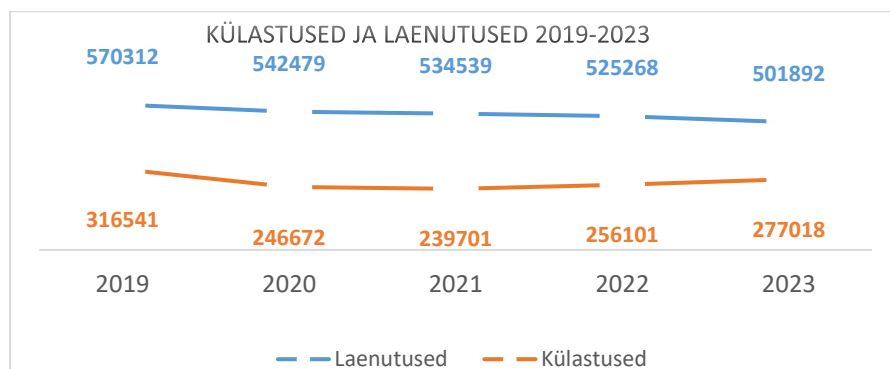
Tabel 9

Raamatu- kogu	Laenutused 2022	Laenutused 2023	Muutus	Päringud 2022	Päringud 2023	Muutus
Lääne- Virumaa	525 268	501 892	23 376 (-4,5%)	3168	4362	1194 (38%)
Sh LVKRRK	174 369	170 719	-3650 (-2,1%)	1008	825	-183 (-18,2%)

- Laenutused on jätkuvalt langustrendis.
- Laenutustest 42 602 ehk 8,5% olid kohallaenutused ja ka nende osakaal tänavu veidi langes.
- Ilu- ja lastekirjanduse osakaal kojulaenutustest oli 70% ja selle osakaal on viimaste aastatega kasvanud.
- Perioodika laenutusi oli 7,8% (2022.a 9,1%). 28 rk 38-st registreerib raamatukoguprogrammis ka ajalehtede laenutused. Perioodika kohallaenutust arvestatakse nii jooksvalt kui valikstatistikaga.
- Auviste laenus väheneb iga aastaga ja oli 2023.aastal 0,2%.
- Võõrkeelse kirjanduse laenutused moodustasid 5,9% (2022.a 5,8%), millest 87% oli venekeelne. Venekeelse kirjanduse laenutamist mõjutasid ühest küljest uute raamatute väga kesine lisandumine, teisalt ukrainlastest lugejate laenutused.

Laenutustähtajad on raamatukoguti väga erineva pikkusega (14-31 päeva). Sellest tulenevalt ei ole kojulaenutuste arvud ka üheselt võrreldavad.

Joonis 3. Lääne-Virumaa raamatukogude külastused ja laenutused 2019 – 2023

Infopäringud

Infopäringute arv 2023.aastal tõusis. Päringuid esitati nii kohapeal kui telefoni teel, vahel ka Facebooki kaudu. Infot küsiti erinevate riigi ja omavalitsuse teenuste kohta, aga ka transpordi

ja sündmuste kohta. Lisaks otsiti infot näiteks toiduretseptide, metsateatiste, tarbijakaitse, matusekorralduse ja lapsehoolduspuhkuse teemadel. Koduloolised päringud puudutasid hoonete ajalugu ja rahvariideid. Täiskasvanut õppijad vajasisid sõjameditsiini, kasvatus- ja psühholoogiateemalist teavet.

Tabel 10

Raamatu- kogu	Virtuaalürituste arv		Virtuaalüritustel osalejate arv		Virtuaalürituste järelvaatajate arv	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Lääne- Virumaa	0	0	0	0	0	0
Sh LVKRR	0	0	0	0	0	0

Virtuaalüritusi ei toimunud, küll aga võimaldasid mõned raamatukogud oma ürituste järelvaatamis, näiteks Kadrina rk töötaja ettekanne sauna-aasta konverentsil “Saun ja eesti kirjandus”, virtuaalne ettelugemine “Eesti saun”, pannkoogipidu lastele; Karepa raamatukogus U. Trummi loeng perekond Soucantonide suvemajadest.

Tabel 11

Raamatukogu	Virtuaalkoolituste arv		Virtuaalkoolitustel osalejate arv		Virtuaalkoolituste järelvaatajate arv	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Lääne-Virumaa	0	0	0	0	0	0
Sh LVKRR	0	0	0	0	0	0

Tabel 12

Raamatukogu	Virtuaal- näituste arv 2022	Virtuaal- näituste arv 2023	Virtuaalnäituste külastajate arv 2022	Virtuaalnäituste külastajate arv 2023
Lääne-Virumaa	3	0	382	0
Sh LVKRR	0	1	0	0

Lääne-Virumaa KRR virtuaalnäitust raamatukogu hoone (Rakvere, Lai 7) ajaloost sai näha Nipernaadi kirjandusliku jalutuskäigu raames raamatukogu fuajees ekraanilt.

4.3 RVL teenindus

Teavikute liikumine raamatukogude vahel suurenes:

RVL välja – 13 670 (4,5%)

RVL sisse – 13 328 (6,4%)

RVL tellimuste kasvu seostatakse järjepideva tööga: inimestele pakutakse ja tutvustatakse seda võimalust. Kindlasti on RVL tellimuste kasvuga seotud ka raamatukogu vähenenud rahaline võimekus komplekteerida vajalikke teavikuid, aga ka vajadus venekeelse kirjanduse

järgi kohtades, kuhu seda enam juurde osta ei saa või kus seda üldse pole olnud, aga kuhu nüüd on elama asunud vene keelt kõnelevad perekonnad.

Kõige rohkem liikusid teavikud valla piires ja maakonna keskraamatukogust, aga 2023.a oli tellimusi ka näiteks Tallinna Ülikooli Akadeemilisest Raamatukogust ja Tihemetsa raamatukogust. Tapa rk laenutas teavikuid naabermaakonnas asuvale Ambla rk-le.

Tellimusi vahendavad ja raamatuid transpordivad raamatukoguhoidjad ise, valla töötajad, valla bussijuhid, postiljonid või liiguvad koos uute raamatute pakkidega.

Lääne-Viru maakonna raamatukogude RVL tellimuste esitamine Lääne-Virumaa KRK-le tõusis üle 10%. Kõige enam telliti ilu- ja lastekirjandust, sh venekeelset ilukirjandust, vähesel määral erialakirjandust.

Urrami väline teadus- ja erialaraamatukogudest tellitav teavikute hulk oli väga väike (22 erinevat nimetust) ning see on ka mõistetav, sest lugejatele soovitatakse kasutada MIRKO teenust.

4.4 Laste- ja noorteteenindus

4.4.1 Laste-ja noortekirjanduse komplekteerimine

Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimisel on eelistatud eesti lastekirjanduse paremik, välismaa väärtkirjandus ja üldharivad teosed. Tellitakse ka väikelastele mõeldud raamatuid, sest mida varem laps raamatutega sõbraks saab, seda parem. Sobiva kirjanduse valimisel on abiks Eesti Lastekirjanduse Keskuse soovitusnimestikud ning koolitused.

2023.a lisandus maakonda 4443 eksemplari laste- ja noortekirjandust. Maakonnaraamatukogu komplekteerimisosakonna kaudu osteti enim järgmiseid raamatuid: Ilmar Tomusk „Uks“ (25 eksemplari), Ilmar Tomusk „Isa preemia“ (24 eksemplari), Kristi Piiper „Esimene kord“ (23 eksemplari) ja Janno Põldma „Leitajateküla pulmapidu“ (23 eksemplari).

Osteti juurde koolide soovitusliku kirjanduse kordustrukke, et vahetada välja juba kulunud raamatud. Teatud nõutud teavikute osas suurendati eksemplaride arvu.

Arvestades noorte soovidega telliti juurde rohkem ingliskeelseid romaane.

Hulgaliselt teavikuid soetati järelkomplekteerimise käigus arvestades laste endi ja õpetajate soove ning uuenenud õppekava. Samas tuli ka ette, et lapsed pidid lugema raamatut, mille ainus kriteerium oli see, et seda on palju, aga mitte eakohasus või kirjanduslik väärtus.

Lääne-Virumaa KRK lasteosakonna kogusse komplekteeritud raamatutest moodustas 80,1% ilu- ja lastekirjandus (+1,1%). Eestikeelne kirjandus moodustas kogust 90,5%. Võõrkeelsetest raamatutest 52,7% on venekeelsed, 36,4% ingliskeelsed. Ajakirju hangiti 8 nimetust.

Ukrainakeelsete raamatute tellimusi tehti vähese laenutamise tõttu vähe. Ukrainakeelseid raamatuid pakkus lasteosakonnas MTÜ СПИЛЬНА БІБЛІОТЕКА (Ühine raamatukogu) annetuste teel kogutud raamatukogu väljapanek.

4.4.2 Laste-ja noorte raamatukogu kasutamine

Laste ja noorte raamatukogu kasutamist mõjutavad tegurid:

- Eelised on neil raamatukogudel, kus on piirkonnas lasteaed või kool. Haljala rk uus hoone on ühendatud koolimajaga ja lapsed veedavad rk-s palju aega, Ulvi rk-le aitas kaasa lasteaia vanema rühma kolimine raamatukoguga ühe katuse alla.

- Suuremates asulates on lastel võimalusi rohkem ja raamatukogu ei ole nende esimene valik. Külades, kus raamatukogu on ainus kooskäimise koht, kogunevadki lapsed raamatukokku.
- Samas ei taga ainuüksi asukoht häid tulemusi, vaid raamatukogud, kus laste osakaal on suurem kui teistel, paistavad silma ka pikaajalise, järjepideva ja sisuka lastetööga ning see tõstab lisaks külastustele ka laenutusi (Uhtna, Vinni-Pajusti, Tapa jvm).
- Enim laenutavad algklassilapsed, kes on raamatukoguga seotud lugemisprogrammi, raamatukogutundide ja suvelugemise nimekirjade kaudu.
- Laenutuste arv tõusis näiteks Kundas, kus kujundati ringi ja uuendati rk ruumid ning tegutseb raamatukoguring.
- Uute raamatute tutvustamised lasteaedades ja ainetunnid raamatukogus toovad pärast raamatukokku nii lapsi, kui nende vanemaid.
- Paljud lapsed loevad üha vähem. Suure vaevaga vastatakse õpetajale 3-4 raamatu asemel 1-2.
- Lapsed küll loevad, aga varustavad neid raamatutega täiskasvanud. Lasteaialastele käivad õpetajad ise raamatuid valimas ja laenutamas.
- Vanemasse kooliikka jõudes nõutakse vähem kohustuslikku lugemist. Harvenevad raamatukogu külastused nii peredega kui klassidega.
- Muukeelsetele lapsed käivad küll raamatukogus, aga laenutavad vähem raamatuid või ei laenuta üldse.
- Seoses koolialguse kellaaja muutmisega hilisemaks, on lastel peale tunde raamatukogus viibimise aega vähem ja seega on ka vähenenud laenutuste arv.
- Raamatukogu on lastele ja noortele kokku saamise koht, sest on neid, kes noortekekuses aega veeta ei soovi ning rohkem külastavad lapsed raamatukogu ka ajal, mil noortekeskus on suletud.

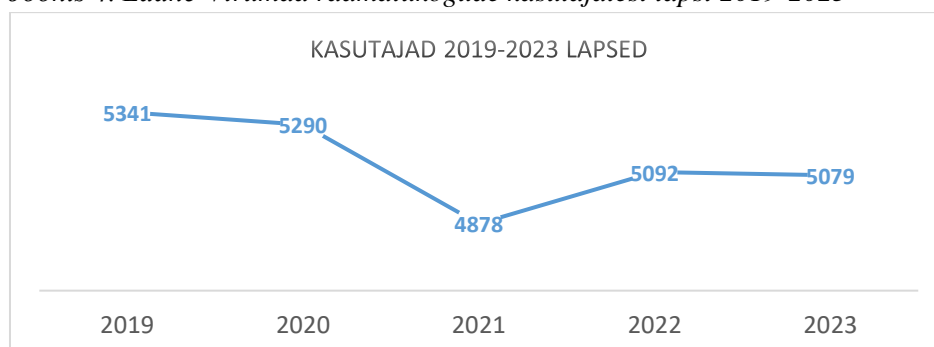
Tabel 13

Raamatukogu	Lugejad 2022	Lugejad 2023	Muutus (+/-)
Lääne -Virumaa	5091	5079	-12 (-0,2%)
Sh LVKRRK	1644	1600	-44 (-2,7%)

Lastest lugejate arv oli küll vähenenud, kuid mitte märkimisväärselt. Laste arv tõusis 16-s raamatukogus ja neljas jäi samaks. Laste % lugejatest oli 29,5 (2022.a 30%).

Lääne-Virumaa KRRK lugejatest oli lapsi 25,9% ja viimase kolme aasta lõikes on see kõige madalam.

Joonis 4. Lääne-Virumaa raamatukogude kasutajatest lapsed 2019-2023

Tabel 14

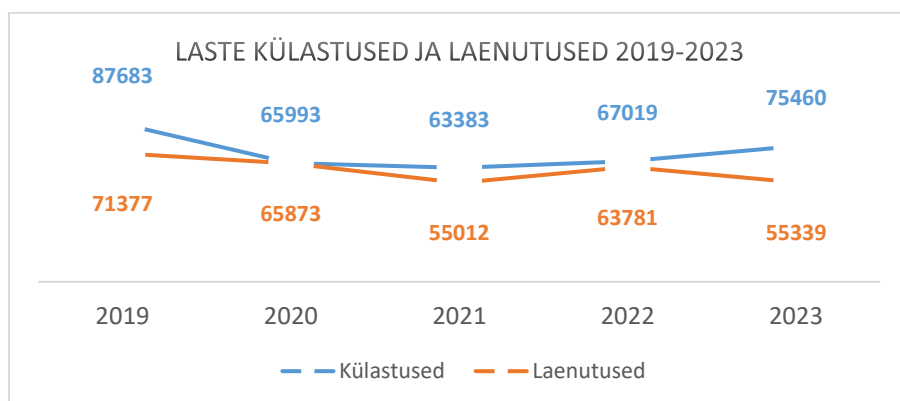
Rmtk	Külastused 2022	Külastused 2023	Muutus (+/-)	Laenutused 2022	Laenutused 2023	Muutus (+/-)
Lääne- Virumaa	67 019	75 460	8441 (12,6%)	63 781	55 339	-8442 (-13,2%)
Sh LVKRRK	15 980	18 718	2738 (17%)	17 060	15 659	-1401 (-8,3%)

Laste külastused tõusid 24-s raamatukogus ja kõikidest külastustest moodustasid need 27,2% (2022.a 26,2%). Laenutusi oli eelmise aastaga võrreldes rohkem 14-s raamatukogus, kuid kokkuvõttes oli neid maakonnas siiski vähem. Kõikidest laenutustest moodustasid laenutused lastele 12% (2022. a 13,3%). See jäi 3,4 ja 19,4% vahele ning sõltus suuresti lastega tehtava töö järjepidevusest ning sisukusest.

Lääne-Virumaa KRRK-s moodustasid laste laenutused kõigist kojulaenutustest 10,3% (2022. aastal 11,1%), Lasteosakonna külastajate arv on tõusuteel. Keskmisel külastas lasteosakonda 2023. aastal 64 last päevas. Enamik lapsi käib aega veetmas kooli, trennide ja busside väljumise vahel, nemad raamatutest reeglina ei huvitu. Projektiga „Raamatukotid lähevad lasteaeda“ toimetati lasteaedadesse 34 raamatukotti keskmiselt neljakümne raamatuga igaühes. Projektiga on liitunud seitse Rakvere lasteaeda.

Kui koolieelikute laenutuste koguarv on aastatega enamvähem samaks jäänud, siis põhikooliõpilaste laenutuste arv üldiselt iga aastaga väheneb. PlayStationi kasutajate arv kasvab iga aastaga, 2023. aastal oli kasutajaid 2344 (+844).

Joonis 5. Lääne-Virumaa raamatukogudes laste külastused ja laenutused 2019-2023

4.4.3 Laste-ja noorteteenindus, s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine.

Lugemisisuga liitusid 2023.aastal: Aseri, Haljala, Jäneda, Laekvere, Lehtse, Rakke, Simuna, Sõmeru, Tamsalu, Tapa, Uhtna, Ulvi, Vajangu, Vinni-Pajusti, Viru-Nigula, Viru-Nigula VRK, Võsu, Väike-Maarja, Lääne-Virumaa KRRK. Programmi raames saadud koolitused ja materjalid lihtsustasid märkimisväärselt tundide ettevalmistamist ja läbiviimist.

Tapa rk koostas ka lihtsa Lugesimisu programmi lastele, kellel on lugemiskused, kellel ei lähe lugemine hästi või nad alles õpivad lugema.

Laste ja noorte lugemisharjumusi aitavad arendada:

- Lugesiprogrammid ja nende pidulikud lõpetamised ning parimate tunnustamised (kooli aktusel, piknikul, valla ühisüritusel jms). Näiteks Tapa rk suvebingo tekitas hasarti ja nii mõnigi laps sai loetud terve pileti jagu raamatuid. Aktiivsemalt osalenud klassid kutsuti pidulikule punase vaibaga vastuvõtule. Selline üritus tekitas lastes tunde, et raamatute lugemine on oluline ja väärtustatud.
- Kevadised suvelugemist tutvustavad raamatukogutunnid. Uhtna rk kogemuste põhjal soovitusi kuulatakse ja neid raamatuid laenutatakse.
- Kirjanike külaskäigud ja nendele eelnevad tema loomingut tutvustavad raamatukogutunnid, kokkuleppel õpetajaga koolis nende lugemine.
- Lasteaia külastamine raamatukotiga. Mängulised raamatute pilditunnid lasteaia lastele.
- Suviste tegevuste pakkumine lastele suvituspiirkonna raamatukogus, nagu näiteks Sagadi looduskool Karepal.
- Tunniteemaga seotud meisterdamine, joonistamine või ka ristsõnade lahendamine kinnistab tunnis räägitud teemad. Põnev ja kaasahaarav tund toob lapsed hiljem iseseisvalt raamatukokku raamatuid lugema ja laenutama.
- Lasteraamatute tutvustamine seniorite üritustel lootes, et vanavanemad loevad neid pärast lastele ette.
- Kooliealistele lastele suunatud raamatukoguringid Viru-Nigula vallas on laste seas populaarsed ning seal osalevad ka lapsed, kes igapäevaselt raamatukogu ei külasta.
- Uus väljakutse on teha raamatukogu ja raamatud huvitavaks muukeelsetele lastele. Ukraina lapsed on leidnud tee raamatukogusse ning teavad mis seal teha saab. Proovitakse lugeda raamatuid mis on saadaval nii eesti-, kui ukrainakeelsena.

Lääne-Virumaa KRR lasteosakonnas toimus pikkade traditsioonidega Jututare, kus mängitakse või loetakse ette kodustele väikelastele üks lühike jutt iganädalaselt. Koolidele jätkusid Lugesimisu, raamatukogumängu ja raamatukogutunnid. Lasteadele jätkusid Lugesimisu ja mõningaste muudatustega raamatukogutunnid ning lisandusid rühmade laenuspäevad. Laps, kes saab ise endale juba lasteaia raamatuid lugemiseks ja vaatamiseks valida, on ka hiljem suurem raamatusõber. Kooliaasta lõpus jagati 1.- 5. klasside tublimatele raamatulaenujatele tunnistusi ja märke „Raamatukogu sõber“. Suvel innustati lapsi lugema ja raamatuid hindama ning iga suvelugeja sai valida endale meeleoluka järjehoidja ja hindajad said sügisel valida auhinnakastist raamatuid, mängu või koolitarbeid.

4.4.4 Laste- ja noorteüritused

Lastele ja noortele suunatud üritused olid valdavalt seotud kirjandusega ja lugemisega, looduse- ja taaskasutusega, kunstiga ning rahvakalendri tähtpäevadega. Võeti osa Põhjamaade kirjanduse nädalast ja liiklusviktoriinist. Lapsed said osa ELK ja Iloni Imedemaa kohvernäitusest „Pikk, pikk teekond“, eesti kirjanduse päevast, lauamänguõhtutest, suve tervitamise peost ja meepäevast, Wähja festivalist, sügislaadast. Lastele korraldati pannkoogipidusid, kirjandusmänge, aarde- ja munajaht ning rannapiknik. Üheskoos uuriti söödavaid ja mürgiseid taimi ning marju. Roelas avati Nukitsamehe suveraamatukogu ja

dekoreeriti lastetoa sein. Olulisteks sündmusteks laste jaoks on tublide lugejate tunnustamisüritused põnevate külaliste ja esinejatega.

Liikumis- ja sauna teema-aasta raames toimus ettelugemispäev ajakirjaniku ja „saunaministri“ Rein Sikuga kõikides Kadrina valla raamatukogudes. Kirjanduslikus liikumistunnis Laekveres tutvuti elektroonilise laenutuskapi kasutamisega, raamatujoogaga ning mängiti erinevaid ringmänge. Väike-Maarja lapsed said osa koduloolisest taskulambimatkast.

Lääne-Virumaa lastel käisid külas Ilmar Tomusk (Vinni-Pajusti), Ene Sepp, Sirly Oder (Tapa vald), Kristina Ruder (Sõmeru), Juhani Püttsepp (Tamsalu). Kohtumine Mikä Keräneniga oli sissejuhatusks lastekrimka päevadele ja müsteeriumi lahendamise tundidele Tapa rk-s. Kertu Sillaste juubelit tähistati Uhtnas kila-kola kunstiga, mida tehti nii lasteaias lastega kui keskmise ja vanema kooliastme poistega. Huvitavate näituste poolest paistis silma Tapa rk, kus lapsed said näha kuidas on ajas muutunud nii nukud ja mänguasjad kui ajakiri Täheke ja aabitsad.

2023. aasta oli ka üleriigilise etlusvõistluse „Ellen Niiduga Midrimaal“ aasta. Tegemist oli suure üritusega, millest võtsid osa lapsed üle Eesti ning mis toimus koostöös Tapa valla kirjandusklubi ja Tapa Gümnaasiumiga.

Lääne-Virumaa KRK lasteosakonnas viidi 1.-4. ja 5.- 7. klassidele läbi nutitunde, kus õpetati mänguliselt, kuidas leida vajalikku infot ning kuidas kaitsta end digimaailma probleemide eest. Toimused eesti kirjanduse kooslugemise päev, kus loeti raamatut "Sirli, Siim ja saladused" eri keeltes, kirjandusmängu maakonnavor, Andry Ervaldi jutuõhtu Piret Pääriga ja raamatuesitlus. Osaleti teematoaga Rakvere Reaalkooli juubelil, linnapäevade raamatulaadal, ettelugemispäeval, Põhjamaade kirjanduse nädala ettelugemises hommikuhämaras. Lastega käis kohtumas Sirly Oder.

Tegevustena rõõmustasid lapsi erinevad teemad: väikesed piraadid said seigelda ulgumeredel, otsida aaret ja leida endale papagoi; Leiutajateküla tööriistakast andis võimaluse ennast leiutajana tunda; ristsõnad, otsimismängud, meisterdamised, mõistatused jne aitasid aega sisustada; sõbrapäeval oli avatud postkontor; aasta lõpus ehtisid lapsed ise omavalmistatud ehetega kuuske ja inglitega inglipuud. Näitustest kõitsid tähelepanu sauna-aasta vannipardid, vahtkummist mänguasjad “Polümeer” tehase, milliseid jõulukinke on lapsed saanud viimase saja aasta jooksul.

4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused

Tabel 15

Raamatukogu	Kordade arv	Teenuste arv	Kasutajate arv
Aseri	79	124	6
Hulja	1	1	1
Jäneda	8	8	5
Kadrina	19	19	13
Karepa	122	122	15
Kiltsi	5	5	3
Laekvere	1	1	1
Lehtse	63	63	9
Lepna	31	31	2

Muuga	38	38	3
Rakke	73	73	10
Simuna	26	26	3
Tamsalu	114	114	6
Triigi	5	5	1
Ulvi	34	36	2
Venevere	5	5	1
Vinni-Pajusti	9	9	2
Viru-Jaagupi	5	5	1
Viru-Nigula	7	7	7
Viru-Nigula VRK (Kunda)	98	116	6
Vohnja	4	4	2
Võsu	10	10	3
Võsupere	2	2	1
Väike-Maarja	27	27	8
LVKRRK	295	295	25
KOKKU	1081	1146	136

Koduteenindust osutas 25 raamatukogu, teised on lahendanud selle hooldekodu töötajate, sotsiaaltöötajate või lähedast abiga. Valdavaks teenusteks oli raamatute laenus, aga ka printimine ja paljundamine ning vähesel määral arvutiabi. Oli võimalik saada ka mitmesuguseid postipunkti teenuseid.

Lääne-Virumaa KRRK koduteenuse vajajate koguarv on aasta lõikes muutuv, kuna osad inimesed ei kasuta teenust aastaringelt, kas siis elukoha või tervise tõttu. Mitmete koduteeninduse klientide juures, kes elavad raamatukogu vahetus läheduses, käidi ka väljaspool tavapäraseid teeninduskordi, seetõttu kasva koduteeninduskordade arv 35 võrra.

Tabel 16

Teenused teistele asutustele	Ürituste arv	Osavõtjate arv
Uhtna hooldekodu	11	8
Kunda Südamekodu	1	15
Kunda Mere Kodu, AS Hoolekandeteenused	5	50
Ulvi hooldekodu	15	105
Tapa Põllu Kodu	9	127
Väike-Maarja päevakeskus	2	13
AS Hoolekandeteenused Rakvere/ Narva üksus	8	125
Rakvere Lille päevakeskus/ AS Hoolekandeteenused	4	17

Peamiselt viidi hooldekodu elanikele kirjandust ja loeti ette raamatuid. Kunda Südamekodus toimus üks kohtumine, kus räägiti elust-olust, arvati mõistatusi ja tehti nalja. Edasine koostöö lõppes seoses raamatuhuviliste puudumisega. 2023. aastal alustati tihedat tööd Kunda Mere Koduga, mis on koht iseseisvalt hakkama saavate vaimupuudega inimestele. Neile suunatud üritustel loeti ette, meisterdati ja vesteldi, peeti jõule ja tutvustati teraapiakoera.

Vähemalt korra kevad- ja sügisperioodil külastab Väike-Maarja raamatukogu päevakeskuse grupp teematundideks koos käeliste tegevustega.

2023. aastal alustati Lääne-Virumaa Keskraamatukogus taas ürituste korraldamisega erivajadustega inimestele, kes kogunesid raamatukogus ja kus üheskoos juhendajaga vaadati näiteks raamatukogu näituseid, mängiti mängu, vesteldi erinevatel teemadel: kevad, huumor, turvaline käitumine liikluses, jaanipäev, vaimne tervis, õnn, kodulinn Rakvere, lendoravad jms.

4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond

Raamatukogud korraldasid 782 üritust 14 645-le osalejale. Kuigi ürituste arv kasvas ainult kuue võrra, oli osalejaid 7,3% rohkem.

Raamatukogudel on arvestatav roll paikkonna kultuurielu rikastamisel ja koostöö arendamisel, nende poolt pakutavad sündmused kogukonnale olid mitmekesised ja omanäolised ning nendest said osa kõik vanuserühmad.

Raamatukogud tähistasid emakeelepäeva, eesti kirjanduse päeva ja rahvakalendri tähtpäevi, korraldasid reisimuljete ja lauamängude õhtuid, teatrikülastusi ja väljasõite, näidati filme. Lepnal käib regulaarselt koos käsitööring ja toimuvad joogatrennid. Tapal tähistati Eesti kirjakeelekonverentsi 115. aastapäeva ja avati mälestuspink teenekale koorijuhile Jüri Varistele. Kadrinas korraldati koostöös vallaga Ukraina abistajate tänuüritus.

Vanemaealistele korraldati ekskursioone, mõttetalgud ja kokkusaamine mõttekoda Praxise ja vallaesindajatega (Kadrina, Uhtna), keskpäevaseid kohviringe, esineti seniorklubi kohtumistel. Vohnjas toimus kooskudumine audioraamatute tutvustamisega.

Raamatukogud võtsid osa kodukohvikute päevast (Rakke), Maal elamise päevast (Sõmeru ja Uhtna), jutuvestmisfestivalist Ööbikuööd (Saksi). Vinni valla raamatukogutöötajad osalesid Roela laadal, kus nad muinasjututegelasteks maskeerituna viisid läbi töötuba, müüsid maha kantud raamatuid ja korraldasid loterii.

Kadrina Kinoklubis sai vaadata uusi Eesti filme "Kuulsuse narrid", „Suvitajad“, „Apteeker Melchior. Timuka tütar“ ja „Vigased pruudid“.

Raamatukogu ruume anti kasutada korteriühistutele koosolekute läbiviimiseks, teabepäevade korraldamiseks, kogukonna seltside, vallavalitsuse ja volikogu inimeste kohtumisteks.

Pärandkultuur ja kodulugu:

Uhtna raamatukogu on pärast topoteegi avamist pea igal aastal saanud kaasa aidata mõne talu või perekonna ajaloo koostamisel. Kas tänavu tehti ühe foto põhjal uurimistööd ning selle omanikele ekskursioon nende esivanemate radadel. Endiselt jagatakse raamatukoguga koduseid fotoalbumeid ja negatiive, et piirkonna ajalugu talletada.

Karepal rääkis ajaloolane Uno Trumm perekond Soucantonide suvemajadest.

Rakkes toimus koostöös kohaliku MTÜ-ga Südameasi ürituste sari „Kodukandi suurkujud“ teeõhtud ja väljasõidud, mis tutvustasid piirkonnas elanud ja tegutsenud kultuuritegelasi, kelle tegevuse mõju on tuntav tänapäevalgi. Teostati 4 teeõhtut ja 2 väljasõitu. Ettevõtmist tunnustati TÕN-i raames maakonna õpiteo tiitliga.

Tapal käis rääkimas ajaloolane ja genealoog Fred Puss nime päritolu, saamisloo ja suguvõsaurimisest.

Jäneda raamatukoguhoidja kogus mälestusi, mille tulemusel valmis kogumik „Mälestusi Jäneda külasaunast“. Selle materjale jagati Jäneda Muuseumile, Viru Instituudile, Järvamaa Muuseumile ja Eesti Kirjandusmuuseumile.

Vohnjas vesteldi kohalikust pärimuskultuurist, kultuurielust, kohalikest inimestest ja nende mälestustest ning vaadati vanu fotosid.

Viru-Jaagupi seniorklubile tutvustati kohalikku kultuuripärandit ja paikkonnaga seotud kultuurilooliseid isikuid.

Kirjandussündmused:

Raamatukogudes käisid koos raamatukohvikud ja raamatuklubid. Kutsuti esinema kirjanikke, tõlkijaid, toimusid luuleõhtud. Lugejatega käisid kohtumas Virve Osila, Urve Tinnuri, Kert Kiiler, Lauri Räpp, Anne-Mai Tevahi. Märt Treier tutvustas oma uut raamatut „Ennäe inimest!“, Piret Saul-Gorodilov raamatut „Kaadrivälised“, Virve Saar „Mehed ja hingemaastikud“. “Sünnipäevaluuleõhtul” Kadrinas lugesid luulet Üllar Saaremäe ja Lisete Laisaar. Sõmerul esitasid A. Alliksaare luulekava „Inimeseks olemine“ kohalikud noored Mait Sander Nõlvak ja Grete Alavere.

Loengud ja kohtumised:

Raamatukogud korraldasid silmaringi laiendavaid loenguid ja mitmesuguseid kohtumisi. Kadrinas toimus Heie Marie Treieri kunstiõhtute sari renessansskunstist, Karepal Mari Uusküla loeng „Keel – inimese supervõime“. Kuulata sai telemees Kristja Ojangut, Marju Kõivupuud, Ena Metsa, Polina Tšerkassovat. Väike-Maarjas räägiti Tiibeti meditsiinist, haljastustöödest, ajaloo ja arheoloogiast. Uhtnas toimusid kohtumised Üllar Saaremäe ja Kristiina Isand-Savinskiga.

Õpi- ja töötoad:

Erinevates töötubades õpiti valmistama paberroose, adventiaja lauaseadeid, lillevaaside voltimist, küünalde kaunistamist ja viltimist. Aga ka nalbindingu võtteid, sõlm ja põimepaelte punumist, kõlavööd, päevavarju ja veepudelile kandekoti, pärlitest kuusehete ning paber-kottidest dekoratiivsete lumehelveste meisterdamist.

Ekskursioonid ja väljasõidud:

Erinevad ekskursioonid ja väljasõidud on muutumas ühe populaarsemaks. Neid korraldati valla raamatukogude poolt ühiselt ja osalejaskond oli arvukas.

Kadrina viis oma vanemaealised lugejad huvireisile Ida-Virumaale ja Eesti Vabaõhumuuseumisse, Tartusse botaanikaaeda ja laevasõidule Emajõel.

Vinni valla raamatukogud käisid oma parimate lugejatega kirjandus-kultuuriloolisel ekskursioonil Paldiski linnas, Keila-Joa lossis, Pakri tuletornis, Padise kloostri. Piirkonna aktiivsemad lugejad osalesid veel Vinni valla raamatukogude ühisel teatrikülastusel Pärnus, Eduard Vilde kirjanduspreemia üleandmisel Anu Rauale Heimtalis.

Muusika- ja teatriõhtud

Kadrina salongiõhtutel esinesid Margus Vaher ja Karl Madis ning jõulukontserdi andis Võhma segakoor.

Andres Pulveri muusikaõhtute sari “Kosmos”, “Luule ja muusika” Vohnjas.

Veneveres toimusid koostöös Venevere Kultuuri- ja hariduseseltsiga kultuurilised pühapäevad, kus esinemas käis Roela näitering „Kartoffel“, avatud oli kohvik ning jõulukaunistuste töötuba.

Rakke raamatukogu aias toimus suvekontsert „Suveõhtu laulud“.

Näituseid ja väljapanekuid oli maakonnas 564. Lisaks raamatunäitustele ja väljapanekutele oli näituseid kodukandi ajaloost, kirjandusauhinna nominentidest, liikumis- ja sauna-aasta teemadel.

Valik näituseid:

Elna Kaasiku näitus „AjaMustrid 2“ (Karepa)

Jõulueelne käsitööde näitusmüük Kadrinas

Vaibakunstnik Tiia Saarti loomingu fotode näitus ja Sirje Õisi vaipade näitus-müük (Rakke)

MTÜ Pistrik Kunstistuudio näituse „Riigimehed“ (Sõmeru)

MTÜ Loometöö Agnes Naaritsa rahvarõivanäitus „Minu esimesed“(Jäneda)

Kunstnik Maris Siimeri illustratsioonide näitus „Milla“ (Aseri)

Birgit Vaarandi fotonäitus „Taimemaailm“ (Viru-Nigula)

Kunda elanike VanadiArt kunstistuudio maalinäitus (Viru-Nigula VRK)

Lääne-Virumaa KRK korraldas 86 üritust (sh 9 kontserti) ning 113 näitust ja väljapanekut. Sündmustel, millel osalejaid oli võimalik loetleda, osales 2186 inimest, millele lisandusid raamatumüügi külastajad. Raamatukogu püüri rohkem esile tõsta kui lihtsalt vaba aja veetmise kohta, kuhu tulekuks ei pea olema mingit eesmärki. Võimaluse piires korraldati ruume ümber ja soetati uut mööblit eesmärgil, et oleks rohkem hubaseid istumiskohti, mis pakuvad kas privaatsust või koosolemise võimalust.

Jätkusid tavapärased regulaarsed ürituste sarjad väiksemale sihtgrupile – mälu treeningud Anu Jonuksi juhendamisel, vanemaealiste jutuklubi, keelekohvik eesti keele harjutamiseks. Koostööd tehti teiste Rakvere linna kultuuriasutustega osaledes Rakvere linna päevadel, Kamalamba festivalil, Rakvere Kultuurifestivalil ning Rakvere Teatri korraldatud Nipernaadi jalutuskäikudel. Kogude aktiivse puhastamise tõttu kogunes suur hulk maha kantud raamatuid, mistõttu korraldati kolm täikat: Pop-up plaadipood, (auviste müük), Raamatutäika suur telk Rakvere linna päevadel ja Jõuluaja raamatumüük.

Olulisemad sündmused Lääne-Virumaa KRK-s:

Päästeameti kriisiloengud, kohtumine sünoptik Ele Pedassaarega, tõlkija Hanna Milleri keskpäevane loeng baltisakslaste ajaloost ja Merili Metsvahi loeng "Meie esiemad - mida me neist teame?", Tõnno Jonuksi raamatu „Eesti muinasusundid“ esitlus ja väljasõit Virumaa pühapaikadesse, kohtumised Carina Adolfssoniga ja raamatu „Kolme nimega mehed“ esitlus, Piret Saul-Gorodiloviga ja raamatu „Kaadrivälised“ esitlus, Raivo Riimi raamatu „Riimi riimid“ esitlus, Andry Ervaldi raamatu "Ole sa, kes sa oled", mille koostas peale autori surma tema tütar Maarja Yano, esitlus ja Kristel Maamägi illustratsioonide näituse avamine.

Anti üle Virumaa kirjandusauhind Maarja Unduskile. Artur Alliksaare 100. sünniaastapäevale pühendatud luulekavas "Kuigi on nii palju lilli ..." luges luulet Tiina Mälberg, muusikat tegi Teno Kongi. Rahvustoitude ja -kultuuri festivali „Kamalammast“ programmi raames toimus Ungari kirjandusõhtu, pühendatud Sándor Petőfi 200. sünniaastapäevale ja Rakvere kultuurifestivali raames käis külas Andrus Kivirähk. Rakvere Teatri Nipernaadi kirjandusliku jalutuskäigu, Urmas Lennuki juhtimisel, kogunemispaik ja algupunkt olid raamatukogus.

Kontserditel esinesid: Trio Didalli, Mari Visnapuumägi ja Joosep Trumm, Virumaa Poistekoor ja näitering Väike Karakter (EV sünnipäevakontsert), Kerstin Elisabeth Kullerkupp ja Joonatan Jürgenson, bluuskitarrist Andres Roots.

Valik näituseid:

Janek Lassi mikrofotod "Peidetud maailm" – mikroskoobifotod keemilistest elementidest; sauna-aasta näitus „Päike kasvatab kanapoja ja viht lapse“ – temaatiline ilukirjandus, erialakirjandus, artiklid, noodid, vanasõnad, lisaks retrohõnguline seebinäitus ja vannipardinäitus lasteosakonnas. Elle Metsa fotonäitus "Imeline Island", RaRa rändinstallatsioon „Looduse nõud ja jõud“, Eesti Arheoloogide Liidu rändnäitus "Arheoloogilised välitööd Eestis 2022", 23 aastat Looduse kalendrit (Eesti geoloogiateenistus, Kalle Suuroja), mänguasjade kollektsionäär Viljar Sardi mänguaudode näitus, tervishoiumuuseumi rändnäitus "Lapsesuu", Kristel Maamägi illustratsioonide näitus Andry Ervaldi raamatule "Ole sa, kes sa oled". Virtuaalnäitus raamatukogu hoone (Rakvere, Lai 7) ajaloost.

4.6.1 kohalikul tasandil

Kohalikul tasandil on raamatukogudel koostöö piirkonna lasteaedade, koolide, noortekeskuste, rahva- ja seltsimajadega, vallavalitsustega, teiste raamatukogudega, aga ka erinevate seltside ja muuseumidega, nagu Karepa Selts, MTÜ Kadrina maanaiste selts, Maatervis OÜ, Kadrina saunaklubi, Muuga Maanaisteselts EHA, Rakke Haridusselts, MTÜ Kodukandiga, MTÜ Jäneda Muuseum, Tamsalu Muuseumi Sõprade Selts, Jäneda Mõis OÜ, Jäneda Külaelu Arendamise Selts ja seeniorite ühendus „Körvelill“, MTÜ Loometöö, Moe Muuseum ja Külustuskeskus, Moe külaselts MTÜ, Vajangu Külade Selts, Põlula-Miila Maanaisteselts, Viru-Nigula Koduloomuuseum, Tapa Muuseum. Rakke Kultuurikeskuse ringidest käib raamatukogus koos kunstiring ja eakate lauluring, kellega planeeritakse ka ühisüritusi. Vinni valla raamatukogude direktorid osalesid Eduard Vilde nimelise kirjandusauhinna žüriis.

Koostööpartnerid olid ka:

- VIROL – Konkursi „Aasta tegu Lääne-Virumaal“ hääletamise korraldamises osalemine. Virumaa Kirjandusauhinna laureaadi valimises osalemine.
- Kultuurkapitali Lääne-Viru ekspertgrupp – mitmete ettevõtmiste rahaline toetamine.
- Viru Instituut - Saksi ja Jäneda rk-d koduloo andmete kogumine. Sauna-aasta konverents Kadrina rahvamajas. LVKRRK oli partneriks Viru Instituudi korraldatud algatuses koguda sünnipäevatervitusi Virumaaga seotud Eesti kultuuriloo suurkujudele – F.R. Faehmann 225. ja F. R. Kreutzwald 220.
- Maakonnaleht Virumaa Teataja – raamatukogude sündmuste kajastamine.
- Transpordiamet (Rakvere osakond) – liiklusnädala korraldamine maakonna raamatukogudes.

Lääne-Virumaa KRRK koostööpartnerid:

- Rakvere Kultuurikeskus – sündmuste info vahendamine ja linna üritustes kaasalöömine. Toimusid: Raamatulaat koos lastetegevustega kirikupargis Rakvere linna päevaldel, Andrus Kivirähki kirjandusõhtu Rakvere Kultuurifestivalil, Reet Kaldur lastega Rumeeniast ning Ungari kirjandusõhtu festivalil „Kamalammas“.

- Rakvere Linnavalitsus – Euroopa Liidu ja Linnade ja Valdade Liidu projektis osalemine ukrainlastele suunatud tegevuste pakkumisel.
- Rakvere Teater – Rakvere Teater korraldas kuus Nipernaadi kirjanduslikku jalutuskäiku Urmas Lennuki juhendamisel. Retke kogunemiskaik ja algupunkt oli raamatukogu ning see toimus inspireerituna raamatukogu koostatud kaardist „Kirjanduslik jalutuskäik Rakveres“.
- Eesti Punane Rist Lääne-Virumaa selts – „Sinu käed päästavad elu“ avaliku elustamis-koolituse korraldamine.
- Rakvere Galerii – seoses galerii juubeliga mahukas tagasivaatav meediamonitooring.
- Koolid ja lasteaiad: Lasteaed Kungla – lasteaia juubelinäitus raamatukogus, Rohuaia lasteaed – raamatukogude aasta lõpetamisüritusel osalemine, Athena kunstikool – Kristel Maamägi illustratsiooninäituse vahendamine raamatukogusse, Rakvere Muusikakool, Muusikakool Rajaots – kontserdid raamatukogus.

4.6.2 riiklikul tasandil

- Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing – üritustel, koolitustel, sektsioonides ja töörühmades osalemine.
- Eesti Lastekirjanduse Keskus - koolitused ja lasteprojektid: „Lugemisisu“ programmis osalemine, raamatu „Pisike puu“ jagamine samal aastal sündinud lastele, Lugemistund 8.09.2023.
- Eesti Rahvusraamatukogu – erialased koolitused, üleriigilised arendusprojektid, RaRa rändinstallatsioon, Mirko reklaam. Kutsekoolitusel osalejate kogemuspäev Lääne-Virumaa KKK-s ja Kadrina VRK-s.
- Kultuuriministeerium – projektid, koolitused.
- ETKA Andras – koolitused, täiskasvanud õppija nädala korraldamine, maakonna tugivõrgustikus osalemine.
- Tervisekassa – tervisepäeva korraldamine Vinni-Pajusti rk-s
- Kaitsevägi - Kevadtormi ajal reservohvitseride staabile ruumide võimaldamine Kadrina raamatukogus.
- Tallinna vanalinna Lions-klubi – Haljala VRK raamatute annetamine Emmaste Põhikoolile.
- Viive Noor - Ukraina kunstniku Oksana Drahkovska näituse vahendamine Tapa VRK-le.
- TYPA – Anne Rudanovski - näitus „Ruut, kuup ja origamikunst“ ja origamitunnid Tapal ja Tamsalus
- Kuusalu Raamatukogu – Viru-Nigula VRK-ga kogemuste vahetamine ja ekskursiooni korraldamine Viru-Nigula vallas.

4.6.3 rahvusvahelisel tasandil

- Läbi USA saatkonna Eestis jõudis Viru-Nigula raamatukogusse rändnäitus „Picturing America”, mis koosneb piltidest Ameerika ajaloost läbi aegade. Näitust ja ajalugu käis tutvustamas Tiiu Vitsut koos John William Mathre (Eesti Rahvusmeeskoor) Kentucky`st, kes andis raamatukogus kohaletulnutele oma esimese soolokontserdi.
- Tapa raamatukogu ja Akaa raamatukogu ning kunstiühendus on vahetatud kunsti- ja käsitöönäituseid, korraldatud kohtumisi, töötubasid: Pirjo ja Erkki Suomu (Akaa, Tapa sõpruslinn Soomes). Arutasime edaspidiseid koostöövõimalusi (näituste, kultuuriürituste

vahendamist). Timo Tamminen – Akaa raamatukogu – tutvumine Soome raamatukogude töökorraldusega ja arenguga.

Erineva keele ja kultuuritaustaga inimeste sidususe suurendamine:

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu osales projektis Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika fondide 2021-2027 meetme „Kohalike omavalitsuste toetamine lõimumise, sealhulgas kohanemise teenuse pakkumisel“ raames tegevuste elluviimiseks, pakkudes tegevusi peamiselt Ukrainast saabunutele ja sõjapõgenikele. Aasta jooksul korraldati 37 keelekohvik-klubi kohtumist, kus käsitleti Eesti igapäevaeluga seotud teemasid, tutvustati meie kultuuri ja tähtpäevi ning kohtuti erinevate külalistega. Teemadeks olid näiteks: jäätmete liigiti kogumine, vaimse tervise hoidmine, Ukraina fotograafi pilgu läbi jm. Raamatukogupäevadel tehti läbi raamatukoguorienteerumine. Üheskoos käidi veel kinos, valmistati piparkooke ja jõulukaarte. Lisaks korraldati väljasõit Toila Oru parki, Eesti Vabaõhumuuseumisse ja Ukraina Kultuurikeskusesse, Tallinna Teletorni ja Riigikogusse, viidi läbi värviteraapia töötuba ja esmaabi koolitus. Sõjapõgenikele pakutavaid tegevusi tutvustati ka ÜRO esindajatele.

Sügisel alustas ka teine keelekohvik, mis pakkus eesti keele õppimise ja praktiseerimise võimalust neile, kelle suhtluskeeleks on inglise keel.

Lasteosakonnas tegeles Ukraina lastega vabatahtlikuna sotsiaalpsühholoog-kunstiterapeut. Lisaks käelisele tegevusele tehti eesti keele oskust arendavaid ülesandeid ja mängu.

Regulaarselt toimus Aseris keelekohvik eesti keelt mitterääkivatele elanikele. Kuna Haljala Koolis käib ka Ukraina lapsi, siis pakuti neile välja Keelekiirabi, mis toimus kahel korral, kuna osalejate huvi rauges.

4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele.

Maakonna raamatukoguhoidjad viisid läbi 664 individuaalkoolitust ja 287 rühmakoolitust. Kuigi individuaalkoolitusi oli 20 võrra vähem, võttis neist osa rohkem inimesi kui eelmisel aastal. Ka rühmakoolitustes osalenuid oli 419 inimese võrra rohkem.

Rühmakoolitusi tehti peamiselt lastele – Lugemisisu tunnid, raamatukogutunnid, kirjandusmängud jms.

Kunda noortemajale viidi läbi raamatukogutunnid netikiusust ja turvalisest sotsiaalmeedia kasutamisest.

Harivaid loenguid, koolitusi, väljasõite ja kohtumisi toimus ka täiskasvanutele, nagu näiteks Heie Marie Treieri kuue osaline kunstiloengute sari Itaalia renessansist ning koostöös vallavalitsusega loengusari noortele peredele, mille viisid läbi valla psühholoog, eripedagoogid ja noorsootöötajad Kadriinas.

TÕN raames käis Kaido Veski rääkimas Virumaa Rahvaülikooli lugu ning enda elukestvast õppimisest, Evely Press alustas rahatarkuse koolituste sarja Viru-Nigula VRK-s.

Uhtnas kuulati loengut kirjastajast ja fotograafist Carl Sarapist, aga ka uuenenud jäätmeseadusest ja prügi käitlemisest, Sõmerul nõuandetund „Hakkame külvama!“, kus kasulikke nõuandeid jaga aiandusspetsialist Maia Simkin. Väike-Maarja rk-s loeng jalgade hooldusest. Väike-Maarjas toimusid ka mitmed töötoad, arvestusega, et tegevus oleks jõukohane ka lastele. Rohkem noori osalejaid jätkus sõlm ja põimepaelte, veepudeli kandekoti meisterdamise ning pärlitest kuusehete valmistamise töötuppa.

Rakke raamatukogus toimus arvutikursus Rakke Haridusseltsi eakatele seltsi liikmetele.

Täiskasvanutele viidi läbi peamiselt individuaalkoolitusi vastavalt soovijate vajadustele. Individuaalkoolituste teemad on jäänud endiseks: e-teenuste kasutamine, pangaülekannete tegemine, tahvelarvuti kasutamine, Smart ID, elamisloa pikendamine, ajalehtede tellimine ja genealoogiaandmebaasi Geni tutvustamine, T-pileti keskkond, odavlennupiletid, äppide laadimine ja kustutamine, fotode salvestamine mälupulgale, kalmistute e-registri kasutamine, maakatastri e-keskkond.

Lääne-Virumaa KRK-s oli individuaalkoolitustunde 254 (2022. aastal 246). Rühmakoolitusi viidi läbi 110, sh 4 tehnoloogiatöötoa koolitust.

4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded

Veebilehed on kõikidel Lääne-Virumaa raamatukogudel (Vinni ja Rakvere valla rk-del on ühine valla raamatukogude veebileht). Info raamatukogu teenuste ja sündmuste kohta on sealt leitav. Operatiivse info jagamiseks kasutatakse sotsiaalmeediat - FB või Instagrami. Oma sotsiaalmeedia konto on kõikidel peale ühe raamatukogu. 2023.aastal tehti 2141 postitust. Teavet jagati saabuvate ja toimunud sündmuste kohta, muudatuste kohta töökorralduses, saabunud uudiskirjanduse kohta (mida seejärel asutakse aktiivselt lugejaportaalis reserveerima).

Lisaks jagatakse raamatukogu teavet ka kohalikes kogukonnagruppides, kuid tähelepanu pööratakse ka paberreklaamile (kuulutused, flaierid). Tapa VRK laenutustšekil kajastuvad jooksva kuu ürituste jm info (raamatukogu valikul). Avalikkusele mõeldud ürituste ja näituste info on nähtav ka RIKSWEBi rubriigis „Üritused raamatukogus“.

Kõige mõjusamaks peetakse suulist reklaami ja seda teevad nii raamatukogu töötajad ise kui ka lugejad.

Raamatukoguhoidjad kirjutavad kohalikes vallalehtedes raamatukogus toimuvatest üritustest, uutest teenustest, muudatustest ja tutvustavad kirjandust. Raamatukogude teemal ilmus maakonnalehes Virumaa Teataja 2023. aasta jooksul kirjutisi üle kolmekümne korra.

Jäneda raamatukoguhoidja Sirje Reinula kogus mälestusi, mille tulemusel valmis kogumik „Mälestusi Jäneda külasaunast“.

Lääne-Virumaa KRK turundab end peamiselt läbi sotsiaalmeedia ja kohalike meediaväljaannete kaudu (Virumaa Teataja, Kuulutaja, linnaleht Rakvere Sõnumid, portaal Lääne-Virumaa Uudised). Sündmuste infot sisestatakse Rakvere linna kultuurisündmuste kalendrisse, milleks varem oli Kultuuriaken, nüüd asendab seda portaal Visitrakvere.ee.

LVKRRK peab blogi „Lugemispäevik“, mis sisaldab raamatukoguhoidjate raamatututvustusi ja lugemissoovitusi. 2023. aastal tehti blogisse 59 postitust.

Lisaks blogile haldab ja täiendab raamatukogu kahte kirjanduslikku kaarti: „Kirjanduslik jalutuskäik Rakveres“ ja „Lääne-Virumaa ilukirjanduses“.

4.9 Andmebaasid

Maakonnas on kasutusel raamatukogude andmebaasid Urram ja Riks (Tapa vald). Aasta jooksul täiendati elektronkatalooge. Tapa valla raamatukogude andmebaasis on nähtavad ka Tapa Gümnaasiumi mõlemas õppehoones, Tamsalu Gümnaasiumi raamatukogus ja Lehtse Koolis arvel olevad teavikud.

Raamatukogud täiendavad kodulooliste kirjetega Urrami andmebaasi, Tapa VRK infosüsteemi RIKS ning selles asuvat kodulooandmebaasi. Digaris lisatakse temaatilisi

märksõnu vallalehtedes avaldatud koduloolise väärtusega artiklitele. Uhtna rk töötaja täiendas ja parendas koduloolist andmebaasi Uhtna topoteek.

Raamatukogude veebilehtedel on viited juurdepääsuks erinevatele andmekogudele ja portaalidele.

2023. aastal bibliografeeriti Lääne-Virumaa Keskraamatukogu poolt Urrami kodulooportaali 66 kirjet, so 31 kirjet vähem kui eelmisel aastal. Lääne-Virumaa kohalike valla- ja linnalehtede koduloolised artiklid on kättesaadavad DIGAR artiklite andmebaasist kodulooliste märksõnade abil.

5. 2024. aasta tegevused

2024. aastal ootavad ees muutused nii kohalikul kui riiklikul tasandil. Ellu viiakse Haljala ja Väike-Maarja valla raamatukogude struktuurimuudatused, planeeritud on välja töötada Rakvere valla raamatukogude ühinemise kava ja struktuur. Ühtse juhtimise alla viimist ootavad Vinni valla raamatukogud. Oodata on ka personalimuutusi.

Raamatukoguhoidjad on leidnud erinevad teemad ja tahud, mille põhjal näidata meie kultuuririkkust ja oma kogukonnale vastavasisulisi sündmusi ning tegevusi pakkuda.

Suurimaks mureks jääb rahapuudus, mis seab mõnes kohas piirid hoonete ja ruumide remontimisele ja lugejasõbralikuks kohandamisele, mõnel pool kogude nõuetekohasele uuendamisele. Raamatukogudelt oodatakse arenguid ja raamatukoguhoidjatele on kõrged nõudmised, kuid väga madalad palgad ning omavalitsuste vähene tähelepanu ja toetus ei motiveeri praeguseid töötajaid ega võimalda tööle võtta noori spetsialiste.

Maakonnaraamatukogul on 2024. aastal plaanis jätkata täienduskoolitustega raamatukoguhoidjatele biblioteraapiast ja lugejate paremast teenindamisest, säästvast arengust. Koostöös Jõhvi Keskraamatukoguga viiakse läbi kahe maakonna ühiskoolitus „Raamatukogude valikud ja tulevikueesmärgid“.

Vabariikliku üritusena korraldatakse oktoobris ERÜ maaraamatukoguhoidjate päeva.

Lääne-Virumaa KRK 2024. aasta suurimaks projektiks saab olema raamatukogule RFID teavikute tuvastus- ja jälgimislahenduse ning laenutusautomaadi hankimine ning sellest tulenev ruumide ümber kujundamine, arengukava ja dokumentatsiooni uuendamine, mis sõltub osaliselt pikalt arutatud rahvaraamatukogu seaduse uuendamisest.

Jätkatakse traditsiooniliste üritustega ja plaanitakse ellu kutsuda uusi, kultuuririkkuse aastal ümbritsevat kultuuririkkust esile tõsta.

Suuremateks probleemideks jäävad raamatukoguhoidjate töötasu, mis jääb alla riikliku kultuuritöötaja miinimumpalgale ja ruumipuudus, mis ei võimalda pakkuda tegevusi, mida kaasaegne raamatukogu pakkuma peaks.

Koostaja:

Lea Lehtmets, Lääne-Virumaa Keskraamatukogu peaspetsialist

/digitaalselt allkirjastatud/

Kaili Õunapuu-Seidelberg, Lääne-Virumaa Keskraamatukogu direktor

LISA 1. Personali koolitus

Raamatukogu nimi	Koolituste arv	Koolitustundide arv (koolituse maht)	Koolituseks kulutatud (€)
Haljala VRK	38	147,5	185
Kadrina VRK	64	320,5	446
Laekvere RK	12	119	374
Rakke RK	18	102,5	308
Roela rk	10	64	213
Sõmeru rk	10	83	63
Tapa VRK	55	389	1993
Tudu rk	3	12	65
Uhtna rk	6	31	55
Ulvi rk	6	29	271
Vinni-Pajusti rk	13	150	221
Viru-Jaagupi rk	4	17	65
Viru-Nigula VRK	33	151	718
Väike-Maarja VRK	44	178	392
Lääne-Virumaa KRK	56	724	2 620
KOKKU	372	2517,5	7989

LISA 2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

Kadrina VRK

- Kadrina valla rahvale saunakonverentsil Kadrina rahvamajas ettekanne “Saun eesti kirjanduses” – *Tiiu Kaare*.
- Kadrina valla raamatukogu arengukava aastateks 2024 – 2027 esitlemine. Kadrina Vallavolikogu istungil – *Ene Heide*
- Rahvusraamatukogu kutsekoolitusel osalejatele Kadrina valla raamatukogu ja kirjandusklubi tegevusest – *Ene Heide*
- Tapa valla raamatukogu töötajate vastuvõtmine ja kogemuste vahetamine – *Ene Heide*

Laekvere raamatukogu

Maarika Lausvee

- „ Muuga Maanaisteselts EHA ja pärandi hoidmine läbi aegade“ Eesti Rahvakultuuri Keskuse koolitusseminaril
- „Elav pärand ja jätkusuutlikkus“ Roela käbimajas

Uhtna raamatukogu

Inge Pikkoja

- Uhtna Põhikool korraldas kohalikele ukrainlastele perepäeva, kus räägiti kooli tegemistest. Ühe punktina käsitleti kooli ja raamatukogu koostöö
- Uhtna raamatukogu tegemisi ja topoteeki tutvustati külalistele Võrumaalt ning ERÜ koolitustoimkonnale – *Inge Pikkoja*
- Eakatele ettekanne Carl Sarapi eluteest ja loomingust

Viru-Nigula valla raamatukogu

Mervi Lilleoja

- Teraapiakoera üritused Mere kodus
- Lugemiskoera infopäev raamatukogu kasutajatele
- Netikiusamine ja turvaline sotsiaalmeedia kasutamine Kunda noortele - *Mervi Lilleoja*

Haljala Vallaraamatukogu

- Haljala valla ja raamatukogude tutvustamine Kuusalu Vallaraamatukogu töötajatele – *Marion Talli*
- Järva valla raamatukoguhoidjatele Haljala raamatukogu tutvustamine – *Marion Talli*
Võsupere raamatukogu ajaloo ja hetkeolukorra tutvustamine Järva valla raamatukogutöötajatele – *Aili Raudla*
- Võsu raamatukogu tutvustamine Järva valla raamatukogutöötajatele – *Annika Oiso*

Väike-Maarja Valla Raamatukogu

- Kiltsi raamatukoguhoidja ettekanne piirkonna ja raamatukogu ajalooost kogu 75. sünnipäeva pidustustel – *Riina Tali*

Tapa Vallaraamatukogu

- Festivalil Ööbikuööd „Kuidas jõudis nõukogude aeg Moele (1945-1950. a Moe piiritustehases, kolhoosude loomine)“ – *Sirje Võsa*
- Ülevaade Moe kandi elust-olust – *Sirje Võsa*
- Ekskursioon Ukraina põgenikele (vene keeles) lossis ja raamatukogus, teemaks Jäneda ajalugu, seos Ukrainaga, Jäneda küla tänapäeval – *Sirje Reinula*
- Ekskursioon Eestimaa Looduse Fondi talgulistele lossis ja raamatukogus, teemaks „Kultuurilooline rännak Jäneda mõisas ja külas“ – *Sirje Reinula*
- Ettekanne ja slaidiprogramm kogumiku „Mälestusi Jäneda külasaunast“ esitlusel. Teemaks „Jäneda saunad läbi aegade“ – *Sirje Reinula*
- Tapa raamatukogu kogemused täiskasvanuhariduse edendamisel AGENDA juhtgrupi laiendatud koosolekul – *Ere Käärmaa*

*Lääne-Virumaa Keskraamatukogu**Lea Lehtmets*

- „Raamatukogu digioskuste koolitajana“, täiskasvanute digipädevuse arendamise seminar
- „Lääne-Virumaa Keskraamatukogu teenused“ Lääne-Virumaa Puuetega Inimeste ühingu juhatus

Kaili Õunapuu-Seidelberg

- „Kas ja mida loetakse? Laenutuste edetabelitest ja lugemistrendidest“ Rakvere, Jõhvi ja Narva kohtumajade töötajad
- „Raamatukogu ??? // Tulevikuraamatukogu ja innovaatilised raamatukoguteenused“ Virumaa luulevõistluse tunnustusüritus
- „Lääne-Virumaa Keskraamatukogu tehnoloogia töötuba“ kogemuspäeval „KOV ja raamatukogu“
- „Lääne-Virumaa Keskraamatukogu ja pakutavad teenused“ Võrumaa raamatukoguhoidjad

Lea Lehtmets, Kaili Õunapuu-Seidelberg

- „Raamatukogult ukrainlastele“ ÜRO Pagulasameti esindajad
- „Lääne-Virumaa Keskraamatukogu teenused, raamatukogud ja nende teenused teistes riikides“ Lääne-Virumaa Vaegkuuljate Ühing

Kaili Õunapuu-Seidelberg, Iivi Kask

- „Väljaannete komplekteerimine Lääne-Virumaa rahvaraamatukogudes“ RaRa kutseõppes osalejad

Leigi Kütt-Gistvall, Anu Otsma, Merlin Hansumäe

- „Lääne-Virumaa Keskraamatukogu ja koostöö lasteaedadega“ TÜ Narva kolledži üliõpilased

LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid

Raamatukogu	Teostatud tööd (2023)
Tapa VRK	Esiku lae remont Tamsalu harukogus, valgustite vahetus Tapal ja Lehtses
Viru-Nigula VRK Kunda maja	AIP-i ruumi renoveerimine
Viru-Jaagupi rk	Renoveeriti ruumid sama hoone esimesel korrusel, uuendati elektri- ja küttesüsteem
Väike-Maarja VRK	Trepi parandus, ettevalmistus laenutuskapi paigalduseks Väike-Maarjas, evakuatsiooniväljapääsude parandamine Simunas ja Kiltsis
Lääne-Virumaa KRK	Sisevalgustite vahetus (luminofoorvalgustite vahetamine LED-valgustite vastu) ning internetipunkti ümberkujundamine tehnoloogia töötoaks.

LISA 4. Laste ja noorteüritused

Valik laste- ja noorteüritusi Lääne-Virumaa raamatukogudes

Raamatukogu	Üritus	Osavõtjate arv
Aseri	Ettelugemised lasteaias	52
Assamalla	Kevade algus!	9
Haljala	Munajaht raamatukogus	45
	Joonistusvõistlus „Minu unistuste raamatukogu“	59
Hulja	Halloweeni kostüümpidu	38
Jäneda	Laste elu mõisas	11
	Põhjamade kirjandusnädal	17
Jäneda+ Lehtse	Kohtumine Kertu Sillastega	31
Kadrina	Kohvernäituse “Pikk, pikk teekond” tunnid õpilastele	31
	MTÜ Kadrina kultuuriringi õpilaste kontsert	45
Karepa	Sagadi looduskool	13
Kihlevere	Suvine pannkoogipidu ja kepphobuste võistlus	14
Laekvere	Kirjandusmäng „ Kirjanduslik kolmik“	118
	Kirjanduslik liikumistund	45
Lehtse	Oma emakeeles – lasteaia vanemale rühmale	12
Lepna	Raamatubingo lõpetamine Veltsi Lasteaed-Algkoolis	16
Rakke	Lugemisisu lõpuüritus Rakke lasteaias	10
Roela	Nukitsamehe suveraamatukogu avamine	13
	Imbi Valgemäe 100 tähistamine Roela kooliga	70
Simuna	Ilon Wiklandi kohvernäitus	19
Sõmeru	Kohtumine lastekirjanik Kristina Ruderiga	10
	Emakeelepäev raamatukogus lasteaiale	16
Tamsalu	Muinasjututeekond	28
	Külas Juhani Püttsepp	108
Tapa	Müsteeriumi lahendamise tunnid	85
	Etluskonkurss „Ellen Niiduga Midrimaal“	70
	Eno Raua teematunnid	184
	A. Rudanovski origami õpituba	37
Tudu	Mardi- ja kadripäeva tähistamine	7
Uhtna	Raamatukogude aasta üle andmine liikumisaastale	120
	Lastekaitsepäev pannkookidega	45
Ulvi	Suve tervitamise pidu	26
	Lugemisisu avaüritus	36
Vajangu	Detektiivitund	8
Viru-Jaagupi	Vanaemade aegsed mängud	12
Vinni-Pajusti	Ilmar Tomusk ja tema lood + kohtumine kirjanikuga	141+185
	Kuidas need pildid sinna said?	22
	Õpetajate päev	21

Viru-Nigula	Picturing America ja Tiiu Vitsut	50
	1.klaasi tervitusüritus	6
Viru-Nigula (Kunda)	Noorteöö	17
	Raamatukoguring	198
Vohnja	Eesti kirjanduse päeva tähistamine	24
Võsu	Viktoriin „Minu maailm“	10
Võsupere	Ettelugemispäev Eno Raua lugudega	11
Väike-Maarja	Printsessikool OSKO ehk olen see, kes olen teematund, film „Vaprake“	21
	Kodulooline taskulambimatk	19
LVKRRK	Jututare kodustele väikelastele (21 korda)	310
	Laste kohtumine Sirly Oderiga	48
	Vaheaeg aarete saarel, aardejaht	44

LISA 5. Raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesannete täitmine

1. Kogude komplekteerimine ja töötlemine

Komplekteerimisel juhindutakse järgmistest dokumentidest: Rahvaraamatukogu seadus, Kultuuriministeeriumi määrus „Rahvaraamatukogu töökorralduse juhend“, Kultuuriministri määrus „Rahvaraamatukogudele riigieelarvest finantseeritavate kulude jaotamise kord“, Lääne-Virumaa Keskraamatukogu komplekteerimispõhimõtted.

Komplekteerimisel arvestatakse piirkondade eripära, lugejate nõudlust, rahalisi vahendeid, soodsamaid pakkumisi jne. Tellimusi tehakse järjepidevalt erinevatelt hulгимüüjatelt ja kirjastustelt.

Tellimuste eest arveldamine toimub Lääne-Virumaa KRK ja kohalike omavalitsuste vahelise lepingu alusel. Lääne-Virumaa Keskraamatukogu kaudu liikus 2023. aastal maakonnaraamatukogudesse teavikuid 14 706 eksemplari 229 983€ eest (sh saabus keskraamatukogule 3402 eksemplari summas 51 782€). Annetusi liikus 380 eksemplari, summas 2723€ (sh saabus keskraamatukokku 136 eksemplari summas 1309€).

Maakonnaraamatukogudesse minevaid teavikuid keskraamatukogus ei töödelda. Teavikute kohta koostatakse saatelehed ning teavikud pakitakse. Raamatusaadetiste kohaletoometamise raamatukogudesse korraldavad kohalikud omavalitsused.

Saadetised lähevad raamatukogudesse kaks korda kuus.

2. Rahvaraamatukogude tegevuseks vajalike bibliograafia-, täistekst- ja muude andmebaaside loomine ja pidamine.

URRAM-i andmebaasi täiendamine toimub jooksvalt: luuakse uusi kirjeid ja lisatakse neile eksemplare. Pidevalt parandatakse, täiendatakse kirjeid ja ka ühildatakse dublikaatkirjeid.

Täiendatakse ka koduloo andmebaasi. Loodud on teemade nimestik, mille alusel maakonna raamatukogud lisavad teemasid vallalehtedes ilmunud koduloolise väärtusega artiklitele Digaris.

3. Rahvaraamatukogude statistilise aruandluse korraldamine ja tegevuse analüüsimine.

Maakonnaraamatukogu peaspetsialist jälgib vastavalt vajadusele raamatukoguprogrammis raamatukogude statistikat. Aasta lõpus kogutakse maakondlikku veebitabelisse andmeid raamatukogude teenuste kohta. Vastavalt vajadusele kogutakse andmeid ka aasta jooksul.

Keskraamatukogu peaspetsialist korraldab aasta algul kõikide raamatukogude statistiliste näitajate aruandlust, nõustab statistika arvestuse ja muudatuste ning aruande täitmise osas raamatukoguhoidjaid, edastab kontrollitud aruanded rahvusraamatukogule.

Peaspetsialist kohandab sisulise aruande vormid vastavalt raamatukogu tüübile (eraldi iseseisvale raamatukogule, vallaraamatukogule ja harukogule) ning keskraamatukogule, koostab täidetud aruannete põhjal maakonna koondaruande ja direktor edastab selle kultuuriministeeriumile.

Koondaruanne ja maakonna rahvaraamatukogude aruanded tehakse kättesaadavaks Lääne-Virumaa Keskraamatukogu kodulehel ning kokkuvõtet raamatukogude tegevusest aruandeaasta jooksul tutvustati kõikidele maakonna raamatukoguhoidjatele.

Kõikide omavalitsuste juhtidele saadeti lühikokkuvõte nende valla raamatukogude eelmise aasta tegevusest ja statistilistest näitajatest koos omapoolsete kommentaaride ja soovitustega.

4. Erialane nõustamine ja raamatukogutöötajate täienduskoolituse korraldamine.

Vt ka 2.4.2 Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu korraldas koolitusplaani alusel maakonna raamatukoguhoidjatele kümme infopäeva ja täienduskoolitust, sh kaks veebikoolitust ja ühe väljasõiduseminari ning raamatukogude aasta piduliku lõpusündmuse. Kultuuriministeeriumi kiirendist saadud toetuse abil viidi läbi kõikide maakonna raamatukogude kasutajate ja mittekasutajate uuring. Selle läbiviimisest ja tulemuste esitlemisest informeeriti kõiki omavalitsusjuhte. Küsitluse tulemusi said raamatukogud kasutada oma teenuse analüüsiks ja kvaliteedihindamise läbiviimiseks.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu on võimaldanud tasuta kasutada oma ruume maakonna koolituste läbi viimiseks.

Raamatukoguhoidjaid nõustati jooksvalt nii telefoni kui e-posti teel. Direktor, peaspetsilist ja komplekteerimisosakonna juhataja külastasid 11 raamatukogu kolmest omavalitsusest, et abistada töötajaid raamatukoguprogrammi kasutamisel, kogude korrastamisel, selgitada statistika märkimise põhimõtteid ning tutvuda raamatukogude elu-olu ja töökorraldusega. Maakonna raamatukogudele edastati jooksvalt infot erialaste ja raamatukogu tööd puudutavate koolituste kohta (ERÜ, RaRa, ELK, teiste õppeasutuste ja organisatsioonide poolt pakutavad) nii e-posti kui sotsiaalmeedia vahendusel.

Erineva eriala puudutava ja koolitusvõimalusi pakkuva info edastamiseks on loodud maakonna raamatukoguhoidjatele oma Facebooki grupp.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu lasteteeninduse spetsialist on kontaktisikuks ERÜ lastetöötoimkonna ning Eesti Lastekirjanduse Keskuse info edastamisel maakonna raamatukogudele ja haridusasutustele. See puudutab nii koolitusinfot kui maakondlikke ja vabariiklikke sündmusi. 2023. aastal koordineeriti ja korraldati kirjandusmängu maakonnavooru, lasteaiarühmadele ja algklassidele suunatud lugemisprogrammi „Lugemisisu“, juhendati ettelugemise võistluse ettevalmistamist ning korraldati võistluse maakonnavooru. Jagati maakonna raamatukogudega koolivaheaja temaatilisi kujundusmaterjale.

5. Teatmebibliograafilise töö korraldamine

Ei korraldata.